



**ТРИЗЕНЬВИК** · REVUE HEBDOMADAIRE · **TRIDENT**  
**UKRAINIENNE**

Число 6 (314) рік вид. VIII. 7 лютого 1932 р. · Ціна фр. 2 Пр. х 2 fr.

*Париж, неділя, 7 лютого 1932 року.*

Економіка лежить в основі внутрішнього життя кожної держави. Проблеми власне цього порядку займають визначне місце і в відносинах міжнародних. Та економічна криза, що широкими хвилями поїняла світ, ще гостріше й наявніше це виявляє. Коли вирішення раціональне тих питань, що їх ставлять економічні потреби, має велике значіння для нації і держави і за нормальних обставин, то ще більшої ваги набуває ця справа для нації, перед якою стоїть потрібне завдання: визволення з неволі, відновлення своєї державности та відбудування господарства народнього, зруйнованого революцією, війною і найгірше — б.змежною експлоатацією окупантів.

Не можна сказати, щоб з цього не здавало собі справи наше громадянство, щоб еміграція наша не звертала саме на цю сторону життя уваги. У нас од давнішого часу багато говорять про економічне відбудування України, про підготування до повороту. Саме в цьому напрямку в наших високих школах, в наукових товариствах зроблено чималу й вельми цінну роботу. Але по часті та робота має вузько науковий, більше теоретичний характер; та й з того, що вже зроблено, через наші скрутні обставини багато не може з'явитися у світ друком; далі, вельми часто основні теми з цієї царини, що порушуються, висвітлюються та обробляються в учених кабінетах та лабораторіях, не стають власністю ширшого громадянства, саме тих активних його елементів, які і сьогодні продовжують працю і боротьбу для майбутнього.

З наступного числа ми розпочинаємо друкувати низку статей видатного нашого вченого економіста прсф. К. Мацьвича на тему: «Головні віхи економічної відбудови України».

Ми глибоко певні, що питання, порушені проф. К. Мацієвичем в його статтях, та їх освітлення викличуть зацікавлення глибше у наших читачів. Ми б дуже хотіли, щоб думки, що їх висловлює автор, повели за собою жваве обміркування й докладне висвітлення всього комплексу проблем, зв'язаних з хліборобством, цією основою народного господарства України.

Дуже бажано було б, щоб і інші наші вчені, фахівці з других галузів економіки, поділилися з громадянством кожен у своїй сфері наслідками праці своєї і своїх учнів та своїми міркуваннями і прогнозами що-до майбутнього—переходової доби і другого дня по визволенні та тих шляхів, якими найлегше, на їхню думку, до нього дійти.

---

## Леон Василевський.

(З нагоди 40-ліття наукової і громадсько-політичної діяльності).

Леон Василевський народився року 1870 в Петербурзі. Освіту одержав в університеті Львівським і Празьким на філософичнім факультеті. В кінці минулого століття Леон Василевський розпочав свою політичну діяльність в організації самої партії польських соціалістів. На самім вже початку своєї політичної діяльності здобуває собі авторитет в колах революційно-соціалістичних, стає одним із ідейних провідників партії і довгий час перебуває в ній на відповідальних становищах. Діяльність його не проходить непомітною перед поліційно-російською владою. З причин репресій проти нього цієї влади емігрує він до Лондону, де протягом 4 літ (1898-1902) редагує орган польських соціалістів «Przedswit». Вже в тих часах надає він великого значіння стремлінням до незалежності кожного народу, що є свідомий своїх національно-державних ідеалів. Справа визволення всіх поневолених народів бувшої Росії є для нього на рівні із справою визволення поневоленого народу польського. В Лондоні він перший нав'язує контакт з революційними організаційними інших поневолених народів в б. Росії, що ведуть боротьбу за своє визволення. Від 1908 до 1914 року Л. Василевський є головним редактором органу партії польських соціалістів «Robotnik». Дуже інтенсивну політичну працю переводить в часах великої війни та після вибуху російської революції. Сталий у своїх політичних переконаннях, він і по сьогоднішній день перебуває в рядах партії польських соціалістів.

В листопаді 1918 року при утворенню першого уряду незалежної Польської республіки Л. Василевський стає міністром справ закордонних. В 1920 році бачимо його вже послом в Естонії — становище в ті часи важке і дуже відповідальне. В наступних роках приймає активну і відповідальну участь в працях уряду, то як член спеціальної комісії для справ меншостей, то як делегат до мішаної польсько-румунської

комісії для встановлення польсько-румунського кордону. В 1928 р. був вибраний до сейму, як кандидат партії польських соціалістів, хоч мандату того зрікся.

Такий короткий перегляд політичного життя Л. Василевського.

Вже в перших своїх публіцистичних працях Л. Василевський порушує проблеми національні. Його інтересні і об'єктивні праці по питаннях національних ставлять його в перших рядах знавців, учених і практичних політиків. Власне в цій ділянці здобуває він великий авторитет, щирю повагу та широку популярність. Популярність його стелеться не тільки в колах польської суспільности, вона росте й шириться і серед усіх інших народів, що разом з народом польським перебували тоді під ярмом імперіялістичної Росії. Він підкреслює, що визволення Польщі мусить йти поруч з визвольними рухами інших народів Сходу, і що тоді тільки буде забезпечений успіх визвольних національних, соціальних і державних змагань. Визвольні політичні рухи серед поневолених і пригноблених народів в бувшій Росії оцінює він, як дуже життєві, доцільні і реальні.

В часах перед світовою війною широку публіцистичну діяльність розвиває Л. Василевський не тільки мовою польською. Його праці по національних питаннях з'являються тако-ж і в російських соціалістичних виданнях, як напр., в «Русскомъ Богатствѣ» і інших. Як і всюди, так і тут він популяризує ідею національного визволення поневолених народів. Самі лише назви праць Л. Василевського свідчать про його великі симпатії до ідеї визволення поневолених народів. Головніші з них такі: «Litwa i Białoruś», «Українська справа narodowa w jej rozwoju historycznym», «Finlandja», «Sprawy narodowościowe w teorii i w życiu». В цій останній праці знаходимо дуже цінні вислиди, до яких приходять автор, вивчаючи положення і долю поневолених народів в Союзі ССР.

Найхарактеристичнішою рисою публіцистичної діяльності Л. Василевського є його об'єктивність, навіть тоді, коли йде мова про дуже дражливі національні питання для самої Польщі, та його віра непереможна в остаточне визволення народів. Аналізуючи визвольні змагання народів в теперешнім Союзі ССР, Л. Василевський оцінює ці змагання і рухи, як дуже поважний чинник, що вирішить в недалекому майбутньому долю народів цілої Східньої Європи. Він твердить, що ці рухи мають в собі певну і глибоку життєвість, та що-раз розпочата вже справа ніколи не може бути знищена, вона наперекір всьому досягне свого ідеалу — державної незалежності. Майбутнє Східньої Європи бачить Л. Василевський в цілковитій національно-державній незалежності поневолених народів.

«Сьогодні ніхто вже не хоче навіть слухати про якусь там федерацію з Росією, — каже він. — Ідея незалежності глибоко увійшла у свідомість народів, що рвуться до своєї незалежності, і процес розкріпощення їх не може затриматися на теперішніх кордонах совітської федерації».

В особі Леона Василевського політична еміграція України, Гру-

зії, Азербейджану, Північного Кавказу, Ідел-Уралу, Дону, Кубані, Туркестану та інших країв має давнього, щирого і випробованого приятеля. І з нагоди 40-ліття його наукової, громадської і політичної діяльності еміграція цих народів маніфестує свою вдячність і признання шляхетному борцеві за вільність усіх поневолених народів.

## Український пласт.

(Лист із Праги)

В попередніх числах «Тризуба» вже писалося про діяльність Союзу Українських Пластунів-Емігрантів, СУПЕ. Тепер потрібно було б сказати де-що про саму пластову організацію.

В 1911 році в Галичині у де-кого з громадянства виникла думка створити, на зразок англійського скаутингу, організацію серед української молоді, якаб змінила знищену душу молоді, відродила б з занепаду ідеал лицарскости та вшпилила б його молоді. Так повстала організація Українського Пласту 12 квітня 1911 р. Фундаторами її були Ол. Тисовський, Ів. Чмола, Петро Франко та інші. З перших часів свого існування організація стала ширитися серед широких клас молоді і що-делі то все більшої популярности набувала вона в українськїм громадянстві. До Українського Пласту вписувалася молодь, що любила природу, йшли ті, що шукали ідеї в життю, ті, що стреміли до індивідуального удосконалення.

В Пласті молодь вчилася громадянській праці, здобувала народні чесноти, мораль та лицарскість. З Пласту молодь вчилася дисципліні, послуху, пластовому приказу. Дороговказом їй були честь і могутність народу.

З 1921 р. Український Пластовий Улад почав видавати свій щомісячник «Молоде життя». Під той час в рядах Пласту вже нараховувалося поверх 8000 організованої молоді, серця якої билися одним ритмом в один такт пластового гімну та присяги, молоді, що відрізнялася своїми лицарськими прикметами, була озброєна відвагою шляхетного духа, молоді, яка на рух руки отамана готова була стати до рішучих змагань.

На 19-тому році існування Пласту, під час «пацифікації» в Польщі організацію було розпушено владою. Це сталося 24 вересня 1930 р. Тоді осередок пластового життя було перенесено за кордон, туди, де було найбільше скупчення української еміграції, до Праги. Українські пластові частини на еміграції існували вже з року 1921; але формально Союз Українських Пластунів-Емігрантів, — СУПЕ існує лише від листопаду 1930 р., себ-то від часу затвердження статуту СУПЕ чеською владою. В СУПЕ зареєстровано поверх 250 осіб української молоді обох статів, які розкидані по різних країнах: Чехословаччина (тут і є осідок Централі СУПЕ), Франція, Німеччина, Данція, Австрія, Швайцарія, Америка, Канада й т. д. В даний мент СУПЕ ставить собі найближчим завданням приняття його до Міжнародного Пластового Бюра в Лондоні для тісної співпраці з пластовими організаціями інших народів.

СУПЕ видає (не періодично) ВІСТИ С. У. П. Е. В числі 7 за цей рік є, між иншим, заклик до праці, де авторка в кількох словах так характеризує обов'язки членів Товариства: «Як досягти, щоб пласт наш був кращий? Дуже просто: треба, щоб кожний з нас був кращим. Дбаймо пильніше про наші пластові обов'язки, прислужуймо й усвідомлюймо нові сили, щоб нас було більше і щоб більше можна було зробити для українського пласту й для України. Найголовніше, щоб кожний більш працював над своєю освітою для загального розвитку і для пластових кваліфікацій».

От які прекрасні високі кличі кидає наша молодь. На жаль, не вся мо-  
лодь належить до пласту і не вся поділяє такі високі принципи. Але вже  
самий факт існування серед нашої молоді таких людей, які йдуть за цими  
кличами, вселює в нас надії на краще майбутнє.

З перенесенням Централі Пласту до Праги суди було перенесено і  
видання органу Пласту «Молоде життя». Поки-що виходить в Празі лише  
2-ге число журналу, бо на перешкоді більш регулярному виходу журналу  
стоїть, як і завжди в емігрантських справах, брак коштів.

В 1931 р. минуло 20 років існування Пласту, й тутешні пластуни від-  
святкували свій ювілей, відсвяткували не в великих залах міста, а серед  
природи в лісі, де на світанку запалили свою пластову ватру і при її ще  
нічному світлі принесли присягу розвинути в собі стільки сили, запалу,  
витривалости, щоб успішно перевести всі свої почини й змагання, щоб дій-  
ти до обіцяного раю, де під синьо-жовтим прапором, від Кубані по Сян  
мрійно усміхнеться наша батьківщина. В цьому 1932 р. свято двадцяти-  
ліття Пласту буде відсвятковано в самій Празі. Вже найнято велику  
театральну залю, де буде почасти повторено той програм, що було переве-  
дено пластунами на веселов'янським Джемборі в червні 1931 р. і за який  
наші пластуни заслужили загальне визнання як чужих, так і своїх, україн-  
ців.\*)

Що-до внутрішніх підстав пластової організації, то, кажучи словами  
з статей самих пластунів в «Молодому Житті», кожен пластун має бути на-  
ціонально-свідомий, національно гордий, мати свою гідність, бути певним у  
своїх силах. Пластун має явно зазначувати свою національну приналеж-  
ність, повинен вірити, що добром для нього є лише те, що є добром для ук-  
раїнської нації. Добро нації є його найвищим законом. Пластун вірить  
і служить великому ідеалу, ім'я якому Українська Держава. Пластун  
завжди є у службі, себ-то він має бути у службі, де б він не був, щоб поводити-  
ся по пластовому до посліднього моменту: щоб бути чистим у думках,  
словах та вчинках. Пластун має бути овісним у праці, не тратить відваги  
у тяжких хвиликах життя, не говорити неправди, не говорити прокльнів,  
вульгарних слів, він має бути завжди чемним, услужним, пильним та  
старанним. Пластун має стреміти до свого внутрішнього удосконалення,  
до набуття особистих цінностей людини — ідейности, характерности,  
однозгідности слів та вчинків, чесности, знання, відповідальности за свої  
слова та вчинки.

З. М.

---

## Українське громадянство і його культурно- просвітня праця в Болгарії.

(Лист із Болгарії).

---

Велика культурно-національна праця лежить на українській емігра-  
ції за кордоном. Вся активна еміграція стоїть на шляху національної  
праці, як жовнір на сторожі і завдяки цій праці українська національна  
ідея стала відома всьому світові, як ідея великої правди, як ідея правих  
змагань українського народу.

\*) Програм свята намічається такий: 1. Академія, 2. Пластові виступи  
та розваги, 3. Виставка «Український Пласт дома і на чужині».

Поza тим буде лотерея, буфет, загальні розваги гостей.

Вступ вільний. Добровільні датки.

Привітання, матеріали для виставки, датки на улаштування свята  
слати на адресу Команданта Пласту С. Вирового: Chodska ul. с. 16, Praha  
XII. CSR.

На великий жаль, в контингенті української еміграції є велика кількість пасивних національних сил. Так, на Балканах, на землях наших братів—слов'ян гостро відчувається брак активної еміграції і через те культурно-національна праця провадиться тут слабшим темпом.

\* \* \*

Торкнемося української еміграції, що перебуває на терені Болгарії. Тут еміграція неначе відстала в своїй національній свідомості, в своїй культурній праці. Щільно придивляючися до громадянства з окрема, треба зауважити його велику кількість, але-ж ця кількість губиться у своїй неорганізованості. Тут існують і організовані культурно-просвітні товариства в м. Софії, Пловдиві, Варні напрямку УНР та одна організація інших політичних групіровок— Культурне Об'єднання в м. Софії, але-ж громадська праця в товариствах провадиться мляво. Розглядаючи загальні умови української культурно-просвітньої праці в Болгарії, треба підкреслити, що, з одного боку, зовнішніх перешкод з боку демократичної влади і прихильного до нас болгарського народу немає і, з другого боку — причини занепаду в праці лежать на самому осередку українських сил.

\* \* \*

Такий стан української культурно-національної праці викликав в кінці м. червня м. р. приїзд в Болгарію військового міністра п. Сальського. В. Сальський своїми широко-інформаційними викладами вплив свіжу хвилю в працю і життя громадянства. Своїми наказами і поважним авторитетом об'єднав і підбадьорив активніші громадські елементи. В присутності п. Сальського, як почесного голови, відбулися загальні збори центральної організації «Громада в Болгарії» 1 липня м. р. На загальних зборах було вибрано нову Управу — Раду Громади. В ширих побажаннях попросилося громадянство з своїм військовим проводирем і з надією на краще майбутнє виїхав з Болгарії п. Сальський.

\* \* \*

Праця Громади після від'їзду п. Сальського розвинулася ширше. 20 вересня в досить гарному помешканні було відчинено громадський клуб, при клубі бібліотеку. Велика кількість громадянства стала сходитися до свого центру до праці. При Громаді було засновано різні культурно-просвітні відділи, був улаштований національний хор. Взагалі піднялася культурно-просвітня українська справа.

\* \* \*

27 вересня і 14 жовтня м. р. відбулися реферати члена Громади п. Прокопова на тему: «Як живуть українці в Америці». Зміст реферату торкався технічного боку хліборобства в українських колоніях за далекими морями. Референт виклав багато нового матеріялу для слухачів.

\* \* \*

18 жовтня відбулося урочисте святкування Українською Громадою св. Покрови. При великій кількості громадянства і гостей в помешканні Товариства відбулася панахида по полеглих борцях за волю, і молебен за уряд УНР та усе громадянство. Член Громади В. Маринчин склав реферат на тему: «Покрова, як і сторичне свято українського народу». Член Громади п. Крутицький проспівав соло під гітеру — «Кобзар під Почеєвим». Громадський хор проспівав де-кільки народніх пісень і могутнім гімном «Ще не вмерла Україна» було закінчено академічну частину.

На товариським обіді, який відбувся після академії, усе громадянство зібралося в іншому помешканню, удекорованому національними жовто-

блакитними прапорами. На обіді було проголослено тости за уряд УНР і усе громадянство. В кінці обіда член Громади п. Цибульський у своїй промові підкреслив: «В цей щасливий день я маю нагоду бути у великій українській сім'ї, яка зібралася тут завдяки енергійній і свідомій праці Голови Громади професора Парашука...»

\* \* \* \*

29 листопаду м. р. відбувся реферат члена Громади п. Прокопова на тему «Яких синів жде Україна».

[\* \* \*

Українська Громада в Болгарії далі влаштувала свято пам'яті 3 5 9 13 грудня, у неділю, в помешканні Товариства. При великій кількості українського громадянства та представників Польсько-Болгарського та Польського Товариств урочисту панахиду було відслужено п. о. протоієреєм Константином Рибальченком. Співав громадський хор. Після панахиди відбулася урочиста академія. Голова Громади проф. Парашук одкрив академію вступним словом, в якому підкреслив найвищу жертву 359 українських патріотів, яку вони принесли на вівтар нашої батьківщини. Його слово було вкрито словами нашого гімну — «Ще не вмерла Україна».

Потім член Громади п. Цибульський в своєму слові підкреслив вагу цього великого жалібного дня смерті 359 лицарів. Після його слова заспівали «Заповіт» Шевченка цілою громадою.

Секретарь Громади п. Крутицький прочитав реферат (автор полк. Філонович), котрий детально з'ясував Листопадівський похід 1921 року. Цей похід кров'ю 359 українських героїв освятив величну національну ідею.

Далі член Громади В. Маринчин виклав реферат на тему: «Національні ідеали народу — його життя». Зміст реферату з яскравими прикладами і доводами із історії українського народу та загальної історії всіх народів глибоко зворушив національне почуття кожного. Реферат зробив надзвичайне враження на слухачів.

Після реферату було сказано ще декілька промов з приводу національної праці, в котру треба вкласти всю силу українському громадянству, по прикладу 359 героїв, які віддали своє життя.

Вшанування пам'яті 359 рельєсно підкреслює сучасну національну працю і життя Української Громади в Болгарії, до якого врешті сходяться українські сили. Все-ж таки тут відчувається брак свідомих національних сил, відчуваються тако-ж відголоски старих непотрібних амбіцій, котрі завжди мають свій недобрий вплив. Хочеться і можна вірити, що Українська Громада в Болгарії стане на твердий ґрунт.

Глід-Ляховецький.

---

### 3 життя й політики.

---

— Розмови на українські теми в Польщі, Румунії, Чехії і ССРСР. — Далекий Схід, українська проблема і А. Керенський. — Соціалістичні кола і проблема Сходу Європи.

Міжнародна ситуація за останні тижні набрала надзвичайної складності і скомплікованості. Немає, мабуть, більш невдячного завдання, як

під теперішню хвилю складати гороскопи майбутнього. Не хочемо й ми братися за спробу, яка так мало має шансів на сікільки-небудь успішне розв'язання. Обираємо для себе скромніше завдання, яке, вважаємо, стоїть саме тепер на порядку денному. Думаємо, що при теперішній скромності ситуації є дуже важливим для нас нотувати і запам'ятувати всі факти, які змальовують становище і позиції окремих громадянських і політичних груп щодо нашої національно-державної справи, як серед нашого громадянства, так і закордоном. Думаємо, що факти і заяви, зроблені в теперішній час суттєвої схематичності загальної ситуації мають спеціальну вагу і спеціальне значіння, думаємо, що весь цей матеріал може бути використаний для відповідних висновків у майбутньому.

Необхідно занотувати той факт, що, не зважаючи на цілу складність ситуації, коли кожна з тих держав, серед яких поділено українську територію, має досить своїх власних турбот і ускладнень, українська справа не сходить з порядку денного. Або може більш вірним і відповідаючим дійсності буде припущення, що, власне, в зв'язку з цими турботами і труднощами українська справа знову ставиться на порядок денний — в усіх державах, які володіють українськими землями. Само собою, здаємо собі цілком справу, що од поставлення в тій чи іншій площині української національної проблеми, до її, бодай хоч часткового, розв'язання шлях дуже довгий, що не скрізь і не завжди її поставлення є ідентичним з наявністю даних для її розв'язання. Проте поставлення на порядок денний української проблеми в теперішній час є фактом дуже красномовним і проречистим. Воно свідчить, що українська проблема стає органічною частиною, органічним елементом загальної європейської ситуації.

На протязі останніх тижнів ми були свідками жвавої дискусії, яка переводилася в цілій польській пресі з приводу становища в Східній Галичині; ми читали промову польського міністра Перацького в бюджетовій комісії варшавського сойму і відповіді йому українських послів. Ми знаємо про візиту члена румунського уряду до Чернівців, про одвідування ним українських товариств й його заяви. З чеської преси ми довідуємося, що в чеських урядових колах знову обмірковується проєкт автономії для Закарпаття. Про той інтерес, який викликає становище на Україні в зв'язку з хлібозаготівлями в керуючих совітських колах в Москві, ми писали в попередньому огляді. Є дані думати, що в тому інтересі ролю грають не лише хлібозаготівлі. Уміщена в одному з останніх чисел «Правди» критика лінії «Комуніста», центрального органу КПБУ, свідчить про наявність тертя, непорозуміння між харківським і московським центром.

Є, правда, єдина частина української землі, де українська проблема на порядок денний не ставиться. Це — Волинь. Як запевняє польська урядова преса, там завдяки мудрій політиці воєводи Юзефського українська проблема полагоджена і розв'язана... Ми поставили собі завданням лише нотувати факти. Отже вважаємо себе в праві ці твердження польської урядової преси лишити без коментарів.

\* \* \*

Коли джерелом складності ситуації на Заході є репараційна проблема, зв'язана зі зміною Версальського трактату, на Сході гострота положення концентрується біля китайсько-японського конфлікту і манджурської справи. Але як тут, на Заході, так і там, на Сході, те значіння, яке має українська проблема, береться до уваги. З інтересних дописів з Далекого Сходу п. Самойловича, які друкує «Діло», ми довідуємося, що японці добре і вповні орієнтуються в тому, що в Манджурії є українська еміґрація, а в сусідньому Зеленому Кліні значні маси української людности. В останньому, як повідомляє той самий автор, здають собі справу також і большевики: в зв'язку з подіями в Манджурії вони починають провадити на Зеленому Кліні політику українізації. Події покажуть, чи не є ця політика запізненою.



Інакше підходить до далеко-східніх подій російська еміграція. Вона розбивається на два табори. Серед правих кол наче відживляються інтервенціоністичні настрої і бажання почати відбудову великої Росії з Далекого Сходу. Коло цих проєктів якимсь чудним способом переплітаються імена генерала Хорвата, чеського авантюриста Гайди, який чи перебуває, чи має в ближчі дні опинитися в чеській тюрмі і... якогось добродія з невідомим прізвищем і докладно вивченим службовим стажем в ПІУ. Цей табір про існування української небезпеки знає. Проте він, видимо, залишає вивчення конкретних російських позицій в цій справі табору так званої російської демократії, який настроєний антиінтервенціоністично. Ці позиції і обґрунтовує в останньому 147 числі «Дней» А. Керенський. Цей невдалий російський прем'єр, констатує, що на Україні у випадковій міжнародній ускладненні в заплітку совітських армій виникне «протисовітська гайдамачина», ставить собі питання: «Чи буде тоді в силах населення центральних областей охоронити кордони держави («отстоять рубежи государства») од зазіхань чужинецьких лакомців, збільшених громадською війною на внутрішньому фронті?» Треба сказати, що на це патетичне запитання А. Керенський, не зважаючи на ціле своє оптимістичне усposоблення, особливо оптимістичної відповіді знайти не може. Він обмежується констатуванням факту, що міжнародне становище Росії є надзвичайно важке.

Гостро виступає на захист російського стану посідання та кордонів совітських і П. Милюков, для якого «большевики боронять національні інтереси Росії», він уважає позицію інтервентів з правих російських кол за «позицію прямої зради національним інтересам Росії». («Посл. Нов.» ч. 3968).

\* \* \*

Події і факти останніх тижнів дають певні симптоми того, що населенню центральних російських областей «отстоять рубежи государства» можуть допомогти певні кола європейської демократії — точніше соціал-демократії. В одному з наших оглядів нам доводилося спинятися на факті зросту большевизанських настроїв серед певних європейських кол. Тут маємо подати нові факти в цій справі, які торкаються соціалістичних кол. Нам доводилося одмічати большевизанську статтю п. Харвата в центральному органі чеської с.-д. «Pravo lidu». Тепер можемо констатувати, що ця стаття не була лише випадковим ляпсуcom. Большевизанські ухили «Prava lidu» за останні місяці, спеціально після повороту з СССР с.-д. посла Нечаса, стали цілком очевидними. Яскравим виявом большевизанських настроїв австрійської с.-д. є виступ Адлера в віденському «Kampf», в якому цей останній пропонує міжнародньому соціалізмові одверто висловитися за політику толеранції що-до совітської влади. Цей виступ набуває спеціальної ваги і значіння з огляду на те, що автор належить до керуючих кол міжнароднього соціалістичного руху. Адлер заляканий небезпечкою контр-революції, яка неминує прийде до влади після упадку совітського режиму. Він зовсім забуває, що ослаблення і упадок сучасного режиму розв'язує можливості для визвольного руху всіх пригнічених в СССР народів, що крах совітської влади створює перспективи для відбудови національних держав на Сході Європи. Із страху перед контр-революцією, який навряд чи може бути належно обґрунтований, один з чільних провідників міжнароднього соціалізму виступає проти ідеї національного визволення, проповідуючи толеранцію до існуючого тепер режиму національного пригнічення.

Ці большевизанські ухили соціалістичних європейських кол, з окрема виступ Адлера, належать до фактів, які мусять бути занотовані.

\* \* \*

Проблема Сходу Європи, з окрема українська проблема, все більше привертає до себе увагу західно-європейських кол, її актуальність в зв'яз-

ку з складністю сучасної ситуації де-далі зростає. Проте цей факт ще зовсім не означає, що в тих колах, які цікавляться українською проблемою, її трактують скрізь з належним ступенем серйозності. Навіть там подекуди до неї ставляться як до певної екзотики, як до справи, що її можна вирішувати без докладного ознайомлення, без пильного простудіювання відповідних матеріалів. Через те сама ще й досі у визначенні лінії що до Сходу Європи відіграють велику роль, з окрема що-до України, не так висновки фахівців, як вражіння очевидців. Це й досі очевидці, яким доля дозволила глянути власними очима на те, що діється в совітських державах, з своїх особистих, випадкових і неповних вражінь дозволяють собі робити далекосяглі висновки, які є можливі лише після докладного перестудіювання всього існуючого величезного матеріалу. Позволяють собі робити те, чого вони ніколи не допустили б, коли б сама йшла про яку-небудь західно-європейську країну. Так наче Україна є якийсь дикий, екзотичний край, де спостереження подорожника є єдиний матеріал для висновків.

Ці рефлексії не можуть не виникнути у українського читача, коли він читає в «Ділі» звіт з доповіді чеського с.-д посла Я. Нечаса про його подорож до ССР. Велика частина звіту присвячена відноsinам на Україні. Чеський с.-д. посол підбиває підсумки своїм вражінням і робить висновки відносно всіх головних проблем сучасного життя на совітській Україні. Він торкається колективізації, настроїв і психології молоді, політики українізації то-що. В усіх питаннях висновки чеського подорожника, як що звіт вірно передає доклад, цілком категоричні: «загально кажучи, він бачив у досягненні колективізації поступ техніки і обробітки землі», «молодь фанатично вірить у «п'ятилітку» і готова на всякі жертви для виконання планів комуністичної партії, «проповідуючи ту саму комуністичну ідею у мовах всіх народів ССР, большевицька партія знейтралізувала інтелігенцію неросійських народів, а молодь в значній мірі повела за собою».

Припускаємо, що особисті вражіння п. посла давали йому матеріал для таких власне висновків. Але, коли він ці свої висновки подає до відома ширшого загалу, коли він, користуючися ними, впливає на тактичну лінію своєї партії, чи не треба б йому було пригадати, що в усіх цих справах існує велика література і що цілий ряд даних існуючих матеріалів — маємо на увазі, само собою, лише совітські матеріали — перечить категоричності його висновків? Чи не настав уже час для тих людей, що цікавляться українською справою, ставитися до неї з належною серйозністю і пам'ятати, що українська проблема є одна з поважних європейських проблем і що підходить до неї слід, як до кожної європейської проблеми — робити висновки тільки після докладного вивчення відповідних матеріалів?

В. С.

---

### З міжнародного життя.

---

— Большевицьке миролюбство.

Звертає на себе увагу новий наче-то напрям совітської міжнародної політики. За останній місяць шпальти європейських газет поєні були повідомлень про большевицькі пересправи з різного роду державами що-до складення і підписання так званих пактів про не-напад. Пакти такі Москва запропонувала була Польщі, Румунії, Фінляндії та іншим лімітсфам, а з далеких держав у Європі — Франції, а в Азії — Японії.

Уряди європейських держав не ухилилися від тих переговорів, і пересправи з большевиками подекуди зайшли так далеко, що більшість тих пактів навіть уже парафовані. — До речі, для неприсвячених: дипломатичний

термін «парафувати» не означає — підписати. Парафова́ння — це попереднє, умовне підписання певного проєкту, який, по-перше, може бути ще цілкомовито змінений, а по-друге — і ніколи не підписаний. Тому-то й парафуючи, контр-агенти, в знакумовності й неостаточності, ставлять або скорочений підпис, або всього лише перші букви імені й прізвища. — На сьогодні парафовані большевицькі пакти про не-напад з Францією; Польщею; Фінляндією; що-до Румунії, то московсько-румунські пересправи, які переводилися в Ризі, перервані на неозначений час. Єдиною-ж державою, що взагалі відмовилася пересправляти з Москвою з цього приводу, являється Японія, яка мотивувала своє таке рішення одним словом — непотрібністю.

Властиво кажучи, європейські держави так само — за непотрібністю могли ухилитися від большевицької ініціативи. Ніхто з них нападали на ССРСР, як здається, не збирається, а тих пактів про не-напад та про виключення війни з арсеналу політичних засобів є уже стільки, що додавати до їх колекції ще один — начеб-то справді було непотрібно. А в тім вони не ухилилися. Пояснити цей факт можна хіба лише тим, що європейські уряди хотіли ще раз заманіфестувати перед світом, що жадної інтервенції що-до ССРСР вони, принаймні на сьогодні і на ближчий час, — не підготовують і про те не думають. Така маніфестація потрібна їм головним чином, так мовити, для внутрішнього ужитку. Бо-ж відомо, яку шалену агітацію ведуть з цього приводу большевики в цілому світі серед широких мас, особливо робітничих, як допомагали їм, а почасти допомагають і зараз у цій справі європейські соціалістичні партії. Уряди європейських держав мусять зважати на ту агітацію, маніфестуючи своє миролюбство і тим хоч потроху і подекуди перетинаючи зловісні нитки підступної пропаганди.

Що-правда, для рішення пересправляти з большевиками з приводу пактів про не-напад були начеб-то і якісь-то причини міжнародного порядку. Принаймні, частина європейської преси, — особливо німецької та швейцарської, — говорила про те, що французька дипломатія, виявивши бажання скласти з большевиками миролюбний пакт і порадивши зробити те саме своїм союзникам на європейському сході, мала, мовляв, на оці цілком означену мету, а саме — одірвати Москву од Германії і тим з одного боку ізолювати свого головного ворога в Європі, а з другого — підготувати отим пактом ґрунт для відтворення колишнього франко-російського союзу. Цілком імовірно, що такого роду аргументи представляли совітські дипломати; говорив же як раз про це французам колись і сам тов. Троцький. Але так само цілком неймовірно, щоб такого роду большевицьким словам могли дати віри які-будь європейські дипломати. А коли були на час і повірили, то мали вже можливість у тій легковірності і покаятися.

Який зміст мають оті совітські пакти? Власне, жадного нового змісту в них немає. Вони повторюють утерті зараз фрази про миролюбство та не-бежіння сторін воювати. На три роки заінтересовані сторони, згідно з пактом, мали б утримуватися від збройного конфлікту між собою, а вирішувати всі суперечки дипломатичною дорогою. Себ-то, списане в них лише те, що роблять усі і без пактів, бо воювати ніхто не може, а коли й може, не хоче.

Такого роду пакти запропоновані большевиками Польщі, Румунії, Фінляндії то-що. Одмінний од них лише проєкт пакта з Францією. У цьому пакті єсть два уступи ще иншого порядку. В одному з них говориться про Упорядкування франко-совітських торговельних взаємовідносин, а в другому — в трохи замаскованій формі — про національні уряди на еміґрації, український та грузинський. Справа така. Совіти вимагають між иншим у пакті від французького уряду, аби він припинив на своїй території чинність тих оргнізацій, які претендують на суверенітет окремих частин совітської території. Ця вимога, коли б вона була прийнята, означала б собою для Москви великий дипломатичний успіх. А це тому, що визнаючи ССРСР, Франція, як і Англія, зробила це умовно. А саме, вона признала

совітську владу суверенною лише в межах тих територій, населення яких само ту владу визнає. Грузинська делегація по старому користувалася правами дипломатичного представництва. Для України та інших держав тим одкривається можливість, що вони будуть визнані Францією, як тільки що будуть в силі одірватися від Москви. Умовність цю вигадав славетний тов. Раковський, пересправляючи в Лондоні та в Парижі про визнання ССР. Тоді вона здавалася вигідною большевикам, бо ще сподівалися вони на поширення совітської території в Азії, а навіть і в Європі. Тепер та вигода обернулася проти них.

Французький пакт має, таким чином, певний дипломатичний інтерес для совітів. Інші пакти, наче-то ніякого інтересу для них не мають. Для чого-ж тоді вони були запропоновані? Відповідь на це питання мабуть таки треба шукати в негативному ставленні Японії щодо складення пакту з большевиками. Події, що переходять зараз на азійському Далекому Сході, як відомо, стали приборати такий характер, що годі думати там про якийсь особливе миролюбство в стосунках між японцями, китайцями та московськими товаришами. Скоріше навпаки, над Азією здійснюється наче-то грізна буря, що про неї так мильовиче було переказано в совітському агітаційному фільмі. Тільки буря ця занесеться не на користь Москви, а на її загибель. Большевики знали й відчували цей факт заздалегідь, раніше може за всіх інших, бо мають в Китаю великі комуністичні інтереси і зв'язні з цією країною інтимно і безпосередньо.

На сьогодні, як то вже знають усі, експансія Японії, виявлена в Манчжурії, може не обмежитися лише цією країною, а перекинутися по-за її кордони, до Забайкальських провінцій ССР. Окупація японськими військами Харбіна, головного центру большевицької чинності в Манчжурії, вказує на те наче-то недвозначно. Перед совітами встане тоді проблема збройного конфлікту з великою японською державою, яка на сьогодні мілітарно мабуть таки найсильніша в світі.

Чи буде так, чи можна ще буде якось від того ухилитися, — Москві зараз мабуть не так ясно, але готуватися до того їй потрібно. Одною стороною того підготовлення до конфлікту в Азії й являється правдоподібно ста гарячкова совітська праця по складенню пактів про не-напад з вказаними вище європейськими державами. Псидивіться, мовляв, які ми миролюбні; це з одного боку, для європейської opinio. А з другого, як не як, а на всякий випадок ті пакти будуть де-яким забезпеченням європейського загілля, коли б там, в Азії, знялася гайна. Бо, — це дагна большевицька думка, — в Азії нас можуть і побити, — кажуть вони собі, — це нам не дуже то вадить. Не дай Боже, коли це стгнеться з ними в Європі, тоді це — загибель.

Тої загибелі можемо ми широко побажити большевикам і всім, іже з ними... Пакти їх від неї не врятують.

Observer.

---

### З широкого світу

---

— Подався до демісії генеральний секретарь Ліги Націй ер Ерік Дрюмнд.

— Відомий капітан Еккер, директор німецького Т-ва Цепелінів, висловився за франко-німецьку згоду.

— Президент Іспанської республіки підписав декрет про заборону в Іспанії ордена іезуїтів. Більшість іезуїтів виїздить до Бельгії.

— Французькі авіатори Кодос і Робіда побили рекорд перелету Ганої-Париж, який вони зробили за 3 дні 5 год. і 40 хв.

— В 1931 році у Франції з огляду на безробіття дорожнеча життя впа-ла на 10 відс. Найбільше подешевшали предмети розкоші, найменше — предмети першої необхідности.

— В Берліні відбулося побачення Літвінова і канцлера Брюнінга.

— В Шанхаю дійшло до справжніх боїв між японськими відділами, що висадився на берег, та китайським регулярним військом. Японці зруй-нували цілу частину міста Шанхай.

— Складено польсько-большевицький пакт про не-напад; затверджен-ня його ставиться у зв'язок з складенням большевиками такого ж пакту з Румунією.

— Чеський уряд вислав большевикам в справі Ванена рішучий про-тест з загрозою порвати дипломатичні зносини.

— Загинув англійський підводний човен М-2, що був озброєний гар-матою і ніс на собі 1 гідроплан. В човні загинуло 54 душі екіпажу.

— Англійський уряд вдався до Ліги Націй з пропозицією повної емансипації Іракського королівства, що тепер знаходиться по дорученню Ліги Націй під протекторатом Великої Британії.

— В Берліні відбувся перший конгрес новозаснованої німецької ко-муністичної селянської партії.

— Болгарія має розпочати з большевиками переговори про віднов-лення комерційних зносин.

— Анульовано польсько-турецький торговельний договір.

— Підписано персько-турецький договір розмежування і дружби.

— Застрілився декан медичного факультету Білгородського універ-ситету Іоанович, що не міг гарантувати споксю студентського балю, на якому мав бути присутнім король.

— Знов прийшло до зміни в складі китайського кабінету міністрів: уступив міністр закордонних справ Шен, міністром фінансів знову став родич Чен-Кай-Шека — Суні.

— Німецький уряд опублікував дані, з яких виходить, що він вніс, ніби, в рахунок репарацій 68 мільярдів марок, тоді як Комісія Репарацій з свого боку вважає, що внесено лише 19 мільярдів.

— Ірландський уряд розпустив парламент; нові вибори призначено на кінець лютого.

— В Німеччині викрито ППУ, що його організували німецькі комуні-сти. На чолі його стояв Вінсбергер. ППУ це складається з 4-х секцій: партійної поліції, розвідки, бригади утворення закатів і індустріаль-ного шпіонажу.

— В довшій промові на засіданню сойму польський міністр внутріш-ніх справ висловив погляди уряду на положення українського населення в Галичині.

— В кінці березня Фрідріхсгафенські майстерні мають закінчити новий цепелін Л-Ц. 129 удвічі більший од «Графа Цепеліна». Новий пові-тряний корабель буде робити регулярні рейси між Європою та Південною Америкою.

— Французька газета «Ле Тан» ствердила, що «російський коледж» при Ватикані збудовано на греші французьких жертвувачів.

— Зібрався новий югослав'янський парламент.

— Французьке військо зайняло нову непокірну територію в Мароко, оазу Тафлале, з населенням більше, як 30.000 душ.

— У Празі помер відомий російський письменник Б. Чіріков.

# Хроніка.

## З Великої України.

— Всеукраїнська конференція польських культурно - освітніх установ відбулася в Києві в кінці січня місяця. У конференції взяли тако-ж участь представники польських організацій з совітської Білоруси та з Москви й Ленінграду. М.ж іншими докладами було на конференції також зачитано доклад на тему: «Стан міжнародного революційного руху та класова боротьба в Польщі». (Пр. Пр.» ч. 20 — 24. I).

— Новий народній комісаріят. Вищу раду народного господарства сов. України перетворено на народній комісаріят важкої промисловости УССР. (Пр. Пр.» ч. 19 з 22. I).

— В поході по хліб. Заводські газети київських підприємств «Фізико - Механік» і «Большовик» вислали бригади з робкорів - ударників» на села для закінчення «хлібозаготівель». Робкори заводу «Фізико-Механік» відправляються у що виправу не вперше і уже з досвідом боротьби за хліб». (Пр. Пр.» ч. 16 з 20. I).

— Загроза поводити на роботах по будівництву нової залізниці. Залізничній колії Золотогоша - Мирнівна, що зараз будується, загрожує весняна повідь. Але за браку відповідних матеріалів і потрібної організації робочої сили — необхідні укріплення проти води зроблено лише на 20 відсотків. Замість потрібних 2000 чоловік працює на укріпленнях лише 120; 15000 жмутів лози лежать непідвезеними. (Пр. Пр.» ч. 19 з 22. I).

— Трактори до ве с-

ни не будуть відремонтовані. Кільки київських заводів дістали замовлення на тракторні частини, необхідні для ремонту тракторів перед весінньою сівбою. Але завод ім. Лепсе, наприклад, головну часть замовлення має виконати лише в березні місяці, що значить, що запасові частини попадуть до майстерень лише в квітні, коли уже не буде залишатися багато часу для оранки тими тракторами, що вийдуть з ремонту.

Крім того, для тракторів цілком не буде манометрів, бо завод «Фізико - Механік» не може виробити їх через брак аркушевого мосяжу.

Київська машинно - тракторна майстерня, яка згідно з планом повинна відремонтувати 324 трактори, з 1 грудня по 10 січня відремонтувала лише 33 трактори, і коли й надалі майстерня буде ремонт робити таким же темпом — до весняної оранки трактори не будуть готові. (Пр. Пр.» ч. 16 з 20. I).

## З життя укр. еміграції.

### У Франції.

— З життя Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі. За минулий січень Бібліотека дістала пожертви книгами та різними матеріалами: 1) Проф. О. Лотоцький (Варшава) — 55 кн. та 7 ч. журн. 2) Укр. Науковий Інститут в Берліні — 66 кн. та 82 ч. журналів. 3) Т. Якимчук (Париж) — 21 кн. підручників для виш. технічн. шкіль фр. мовою. 4) Гр. Маслюк (Шалет) — 4 фото. 5) Існ. О. Удо-

виченко (Париж) — 19 фото.  
6) Ред. «Тризуба» — 14 кн., 5 географ. мап, 7) М. Шумицький — 4 кн. 8) Інж. Яковлів (Бельгія) — 1 кн. і 4 журн. 9) П. Сікора (Варшава) — 1 кн. та 7 чч. журн. 10.) І. Карбовський — кілька річей до канцелярії.

— Ц и н н и й д а р Бібліотека дістала від п. інж. К. Шиманського, брата покійного професора Степана Шиманського, який помер минулого року в Ризі. Цими днями було одержано дві скрині вагою 150 кіло. Там було 100 книг укр. мовою, серед яких є видання, що стали нині раритетами, такі як «Альманах Складка», «Ворскло», «Опыт русско-укр. словаря Левченка», «Історія Малоросії» Маркевича, вид. 1842 року. Також одержано 97 чисел журналів з сов. України. Крім того одержано велику кількість книг німецькою й російською мовою по хемії, власне по фарбуванню матерій (це був фах покійного професора С. Шиманського). Між цими книгами також надіслано кілька десятків дипломних праць студентів Ризької Політехніки, які можуть бути в пригоді нашим студентам-хемікам. Варто одмитити, що ініціатива цього дару прийшла братові пок. професора, який мешкає коло Парижа і не належить до українських кол, принаймні не бере участі в українському еміграційному життю. Але він, віддавши в році 1930 Бібліотеку разом з своїм покійним братом, вважав потрібним подарувати спадщину по свому братові Бібліотеці ім. С. Петлюри. Це показує, як люде, навіть далекі від українського життя, розуміють вагу того культурного діла, яке робить у Парижі наша Бібліотека. На цім місці Рада Бібліотеки складає подяку п. інженерові К. Шиманському. А покійному професорові хай буде вічна пам'ять!

Г р о ш е в і д а т к и за місяць січень одержано від: 1) Івана Штундера (Волинь) — 14 фр. 2) І. Гораїна (Париж) — 10 фр. та 3) А. Казимірчука — 5 фр., замість кворітних поздрівлень. 4) Полк. В. Савченка (Каліш) збірка на лист ч. 446 — 3 зл.

5) Ред. «Тризуба» — 50 фр. 6) Укр. Центр. Комітету (Варшава) збірка на лист ч. 443, від п. Є. Галаневич — 10 злот. та інших осіб, разом 25 злот. 7) Від п. інж. Юрія Яковлева з Бельгії — 36.40 фр. та від нього-ж збірку на 3-ій підл. лист, пушений по-між укр. приятелями-бельгійцями, — 14.10 фр.

Всім жертводавцям та прихильникам Бібліотеки Рада висловлює свою щирю подяку за жертви, особливо цінні під ці скрутні часи екснсмичної кризи.

Рада Бібліотеки ще раз звертається до представників та до всіх, кому були вислані підписні листи, з проханням повернути їх бодай без збірок, як рієнж просить громадянство не забувати про Бібліотеку. Стан Б-ки згараз дуже й дуже трудний. Переїзд на нове мешкання та інсталяція забрали всі збереження й немає засобів на найпотрібніші видатки. Немає навіть змоги опалювати помешкання: три тижні в січні Б-ка не опалювалася, тай згараз після 10 день в порієнююче теплїх кімнатах починаємо місяць лютий в холоднїсму псмешкєнні. Мєж-ливо, що це було причєнсю того, що читачі, які заходили до читальні, не довго в нїй зєлишєлїсє. Все-ж відвідувачів було 68 осіб.

— Від Ради парадїї в Парижі. Наступна служба Бєжє в Укрїнсьїй Правослєвнїй Церкві відбудєтьсє 14 лютого с. р.

— П о с ъ ю з о в і У к р а ї н с ь к и х Е м і г р а н т с ь к и х О р г а н і з а ц і ї у Ф р а н ц і ї. 17 січня с. р. відбулося пленарне засідання Генеральної Ради Сєюзу з участю представника Кєнтрєльнїй Кємїсїї (Сєюзу). Були присутні: п. п. М. Шумицький — єлова, І. Косєнєко, зєстєупник, В. Нєвїтєк, єнєрєльнїй сєкрєтєрь, Б. Лєтєцький, сєкрєтник, П. Пєшєн, члєн Рєдї (шо перебуєє в Шєлєтї) і М. Кєвєльський, члєн Єнєрєльнїєї Кєнтрєльнїєї Кємїсїї. Цї пєрєчнї зборї Єнєрєльнїєї Рєдї сємїєркували зєгєльнє стєнєшє Сєюзу і укрїнськїєї сєрєвї Фрєнцїї, а крїм того спїєнїлїсє і на дє-яких вєжлївїх сєрємїєх бїжучїх пїтєннєх сєюєнєго жїт-

тя. Між иншим запала ухвала в справі видання «22 Січня», церковній справі, справі уділення стипендій студентам, відносно постанови 10 травня 1931 року Оден-ле-Тішської Громади і т. ин.

— З діяльності Українського Товариства Театрального Мистецтва в Оден-ле-Тіші за 1931 рік. 22 лютого м. р. на загальних зборах аматорів м. Оден-ле-Тіша та його околиць, скликаних з ініціативи Української Громади в Оден-ле-Тіші, було засновано Українське Товариство Театрального Мистецтва. На цих зборах до Товариства вступило 19 членів; протягом 1931 року з Товариства вийшло 4 члени та вступило нових — 13, таким чином склад Товариства на 1 січня 1932 року — 28 членів.

Протягом 10 місяців свого існування Товариство влаштувало 7 вистав-вечірок, на яких було виставлено такі твори: 1. Фарси — «Тітка з Америки» та «Жовнір Поблідни»; 2. Комедія «Він не заздрісний» — Стадника; 3. Жерти — «Мале непорозуміння» У. Балевицевої та «Пісня Штукарка» І. Володського; 4. Драма побутова — Жидівка Вихрстка» — Тогобочного; 5. Діама історична — «Атаман Коршун, або помста жидівки» — Козич-Уманської, 2-га дія з Назара Стодоли» Т. Шевченка з «В черницями» муз. Ніщинського із співами та танцями; 7. Інспіровка драматичного твору Т. Шевченка — «Сотник»; 8. Діама історична; 9. Хорові та солові співи; 10. Національні українські танки як солові, так і групові (балет українського танку у 4 пари).

Таким чином за 10 місяців свого існування Товариство дало змогу суспільству прослухати різноманітний репертуар майже зо всіх газузів українських драматичних творів.

Згуртування в одне ціле тіло більшости місцевих аматорів зо всіх газузях театрального мистецтва, при відповідній режисурі (пані Балабанові та пані Ступницькій) та уважливій відношенню до праці піднесло справу теа-

трального мистецтва в Оден-ле-Тіші на значну височину і таким чином цілковито виправдало покладені на нього надії.

Що-до фінансової частини, то за 1931 рік прибутки і видатки Т-ва виглядають так:

Прибуток: 1) 25 відс. з чистого прибутку від вистав та вечірок, улаштованих Т-вом для инших організацій, — 220 фр. 10 с., 2) виручено від продажу вхідних квитків на вистави Т-ва — 1.166 фр., 3) виручено чистого прибутку від буфетів підчас вистав Т-ва — 155 фр. 35 с. — Разом 1.541 фр. 45 с.

Видаток: 1) На придбання театрального одягу — 316 фр. 95 с., 2) на декорацию і бузафорію — 186 фр. 35 с., 3) на виписку театральных п'єс та нот — 122 фр. 50 с., 4) на переоборудвання сцени — 142 фр., 5) грім, пудра, вазелін, прокат перунів — 121 фр. 35 с., 6) друк афіш, гербова оплата, розклейка і т. ин. — 189 фр. 20 с., 7) податок за продані квитки — 17 фр. 55 с., 8) виплачено за подорожні на репистиї та за час страченої праці — 116 фр. 50 с., 9) На подорожні для привозу і відвезу випозиченого одягу — 51 фр., 10) платня музикам під час балів — 270 фр., 11) Комітетові Батьків чистий прибуток від вистави 26 грудня 31 р. на користь Української Школи в Оден-ле-Тіші — 150 фр., 12) різні дрібні видатки — 6 фр. 90 с. Разом — 1.690 фр. 30 с.

В переросході на 1 січня 1932 року — 148 фр. 85 с.

З семи вистав-вечірок, улаштованих Товариством за 1931 рік, п'ять вистав було улаштовано на користь инших українських організацій в Оден-ле-Тіші, а саме: одна вистава для Української Громади в Оден-ле-Тіші на користь дитячої школи з чистим прибутком в 127 фр. 80 с., три вистави для Філії Т-ва б. Воляків Армії УНР з чистим прибутком в 562 фр. 50 с., одна вистава для батьківського комітету на користь української дитячої школи з чистим прибутком в 150 фр. Разом — 840 фр. 30 с.

Отже, як видно з фінансового



звіту, Т-во широко приходило з фінансовою допомогою іншим українським організаціям Оден-Ле-Тіша улаштуванням на їх користь вечірок, не звертаючи уваги на свій нужденний матеріальний стан.

Поширення економічної кризи наприкінці 1931 року загальмувало фінансовий бік справи Т-ва, а саме—не дало можливості частіше ставити вистави й тим покрити свій дефіцит за 1931 р.

Що-ж торкається матеріальної частини, то не дивлячися на те, що в Оден-Ле-Тішській Громаді є значна кількість театрального одягу, який протягом 7 років придбаний працею аматорів Оден-Ле-Тіша, Українська Громада не дозволила Т-ву користуватися ним, а тому Т-во примушено було користуватися театральним одягом, випозичаючи його в драматичних гуртках Нільванжа та Омекуру. За таку підтримку Т-во приносить свою щирю подяку цим гурткам, які віднеслися до справи по братерськи, з повним розумінням важливості її значіння.

За відчитний час Т-во поступово набуло вже деяку кількість власного театрального одягу, необхідних декораций та невеличку театральну бібліотеку.

Нарешті не можна без суму та здивовання обійти мовчанкою прикрий факт не тільки негативного, але престо ворожого відношення до Т-ва Української Громади в м. Оден-Ле-Тіші.

Е. Башинський,  
Голова Товариства.

— Діжон. З нагоди річниці самостійності України в неділю 24-го січня відбулися сходина українців місцевої колонії, на яких п. Ховхун виголосив реферат, присвячений цьому історичному дні.

В своїй палкій промові, метою якої було фактами доказати неправоту розагітованих М. Шаповалом наших земляків, а зокрема їх «вождя», п. Ховхун закликав до загальної мобілізації усіх національних сил, якої так потребує наша визвольна бороть-

ба в зв'язку з останніми світовими подіями.

В Діжоні це була перша спроба відбити атаку демагогів шляхом трибуни і здається, що це вдалося. Слід одмітити, що з неких місцевих «ес-есів» ніхто на збори не прийшов. А це свідчить про те, що сильні воли «аргументами» лише вдома й писанням «Вістників», а іти туди, де говориться «мовою фактів» — їм небезпечно.

— Ш а т о - д е - л я Ф о р е .  
Україці в Шато-де-ля-Форе зміцнь новррчї их і сздсгсвлеї ь склали н: бібліотеку ім. Пєлрюри в П: рижї — 20 фр.

## У Польщі

— Для одсвяткування ювілею Лєсона Василєвського організовано у Варшаві комітет, у склад якого увійшли: голова — Р. Смаль-Стопський, заступники — С. Мдівані і Е. Расул - Заде, секретар — І. Базяк, члени — В. Смальський, Мехмет, Халїл-бей, С. Аьсьнов, Р. Казбек, Осман-бей, П. Сулятицький, Барасбі Байтуган, К. Тинні та І. Мосєг.

Ювілейне свято відбудеться дня 16-го лютого 1932 року о год. 7.30 вечора в салї Техніків, вул. Чайцького 3-5 у Варшаві.

Привітання ювілятові від організації, інституцій та окремих осіб можна надсилати на ім'я комітету по такій адресі: «Fraternite». Al. Jerozolimiska 7. m. 11 Warszawa. Pologne.

— З життя Товариства Допомоги Емігрантам з Великої України в Каліші. 27 грудня м. р. відбулися в Каліші чергові річні загальні збори членів Укр. Т-ва Допомоги Емігрантам з Великої України. Як вже вказує сама назва Товариства, ставить собі воно за цїль несення допомоги українським емігрантам, що перебувають в м. Каліші та його околицях. Належить воно до тих н.ших старих емігрантських організацій, початок існування яких відноситься ще до тасрєрхх часів. Повставши ще в 1921 р., Т-во ні на хвилину не припиняло

своїєї діяльності, яка досягає свого, може найбільшого розвитку в часі звільнення українського воєнства з таборів, в часі, коли тим самим воно відчувало може найбільшу потребу в допомозі як Т-ва, так і взагалі організацій, з ним споріднених.

Десятилітня праця Т-ва залишила по собі не лише приємні спогади і почуття вдячності у тих, що користувалися його опікою, але дала і певні матеріяльні придбання.

Т-во посідає друкарню «Чорномор», «Дім Емігранта», в якому знаходять приміщення найбільшні емігранти. Нині започаткувало воно і справу за купу землі під будівлю санаторії для українських дітей. На потреби, зв'язані з реалізацією цього плану, Т-во асигнувало 500 зл. Ліквідаційна комісія Міжорганізаційного Комітету по вшануванню пам'яті Симона Петлюри ухвалила передати на цю ціль всі свої засоби в сумі біля 2.000 зл. Для зреалізування цього плану Т-во визначило уповноваженого п. д-ра Шкурата в Перемишлі, себ-то в осідку, де на студіях перебуває досить значна кількість дітей українських емігрантів. Маємо відомості, що д-р Шкурат вже знайшов і задаткував відповідний терен, на якому протягом біжучого літа проєктується поставити невеликий одноповерховий будинок, який на осінь мав би бути відданий до ужитку українських дітей.

До Управи Т-ва на біжучий рік на згаданих загальних зборах обрано на голову — підполк. М. Харитоненка, за заступника голови — д-ра Шкурата і полк. Силіна, секретарем — підполков. Опаренка і членами — полк. Стасенка сотн. Кравчука та п. н. Драбину і Германа.

— Я линка для дітей в Іновроцлаві. 9-го січня с. р. заходами Відділу УЦН в Іновроцлаві було організовано ялинку для дітей, яка відбулася в відповідно удекорованій і прикрашеній салі міського парку. Одною з головних приваб цього дитячого свята був традиційний «Дід Мороз, який повагом виспо-

відав і щедро нагородив пакунками з солодощами та иншими дарунками присутніх на ялинці дітей. Свято закінчилося спільною вечерею, підчас і після якої співано українські колядки, а також виступала «еміграційна струнна оркестра». Вечірка пройшла в родинному настрою і залишила у всіх присутніх приємні спогади.

— З життя клубу «Прометей» у Варшаві. 21 січня с. р. в клубі «Прометей» у Варшаві відбувся реферат пані Л. Захвещської-Меліновської на тему «Учесь жінок в боротьбі за незалежність Польщі в 1904-1918 рр.».

— З життя корпорації «Запорожжа» у Варшаві. На субстній збірці членів корпорації, 23 січня б. р. відбувся реферат п. К. Церквича на тему «Сміх в житті людини».

## В Румунії

— Українська Громада в Гавані. Загальні Збори Громади 6 грудня 1931 року ухвалили вступити громадою в члени Прихильників Української Госп. Академії в Подєбрадах і вносити 10 доларів (1.700 лей рум.) річно. Досі зібрано по підписних листах 1.135 лей. Збірка продовжується. Гавенська Громада вірить що її сестри—Громада в Букарешті, в Журжі та в Бакеу зроблять теж саме, аби не допустити до ліквідації наших високих шкіл за кордоном. З преси довідуємося, що досі зголосилося 150 осіб підтримувати академію, як же ще далеко до 3.000. Соромно. Коли б у нас не бракувало національної чести та самоповаги, то ми, всі українці, що живемо по-за совітщиною, могли б утримати не одну академію, а чимало таких інституцій, як академія. Варто на цьому місці пригадати факт з махновцями. Коли Махно на еміграції попав в скрутне становище, так всі його партизани, босі і обдерті, згромадили по 50-60 лей денно, спромоглися дати кожний по 1000 лей і виручили колишнього свого ватажка, а ми усі зараз, можна з

певністю сказати, стоїмо в матеріальному відношенні далеко ліпше, як в свій час махновці. Так чого-ж нам бракує? Відповіdatи на це питання буде зайвим тут же. Хай краще хтось інший скаже своє слово.

На протязі 1931 року в Громаді переведено такі грошеві збірки: 1. Національного податку для Головної Еміграційної Ради за роки 1930 і 1931 — лей 540. 2. На Бібліотеку імени С. Петлюри в Парижі в день 5 річчичи його смерті лей 1000 (гроші обидва рази переслено через полк. Порохівського). При Громаді засновано філію Спілки імени Мазепи і вислано до Чернівців 780 лей. На вшанування пам'яті 359 Базарських героїв вислано до Варшави 980 лей. До цього часу Громаді не відомо, за винятком УС-ІМ, чи вислані нею гроші вже одержані по призначенню. Як в попередніх роках, так і в цьому було організовано загальну зустріч Нового Року, що вдалося надзвичайно гарно. Громада підчас зустрічі пригадала і тих, яким судилася сумна доля аж до смерті, і тут же було переведено збірку на дім інвалідів у Львові в розмірі 395 лей.

— 6 січня 1932 року відбулися загальні збори Громади, на яких було обрано нову Управу на 1932 рік, до складу якої увійшли п. п. Антошко (голова), Піка (секретарь), Ходаківський (скарбник). Наш довголітній голова Громади п. Дробіт на цей раз одмовився бути обраним до Управи Громади, мотивуючи свою відмову перетворенням. Його вихід мабуть негативно одіб'ється на справах Громади, бо за шість років його головування в Громаді заслужив він собі признання як збоку українських центральних установ, так і з боку дирекції фабрики. В інтересах Громади, щоб п. Дробіт в зносинах з адміністрацією фабрики і надалі заступав Громаду, як і до цього часу.

— Зустріч Нового Року в Гавані. В однину від попередніх років, коли встановлялася грошева виставка для учас-

ників, на цей раз було умовлено, що кожний учасник приносить з собою їжу і питво. Через те, що Громада не має окремого помешкання, де можна було в разі потреби зібратися, було винесено хатню обстановку з кімнати одного з громадян, а кімнату прибрано для святкування. На стінах висіли великі портрети Т. Шевченка, С. Петлюри та Заступника Голови Директорії Андрія Лівницького, прикрашені рушниками, великий жовто-блакитний прапор Громади з написом «За Україну» і багато маленьких прапорців, а в одному кутку стояла прибрана і ялинка. Хата заставлена столами в формі літери П. По десятій годині 31-го грудня почали сходитися громадяне, чоловіки й жінки. Зійшлися майже усі, що перебувають у Гавані. Святочний настрій панував серед присутніх. Перед північчю голова Громади п. Дробіт забірає слово, виголосшує високопатріотичну промову, бажаючи наступний рік зустрінути в рідних оселях. Вигук «Слава» покривають останні слова. Рівно в 12 загула фабрична сирена, що оголосила про наступлення нового 1932 року. Слідом понеслася мелодія українського гімну. Голова Громади виголошує тост за здоров'я наших державних та національних проводирів і всіх патріотів. Присутні відповідають «Слава». Згадують присутні і тих, хто поліг в боротьбі за волю України, і пам'ять їх вшановують вставанням та хвилиною мовчання. Присутні співають — «Як умру, то поховайте». Далі промови, тости, співи пісень, колядок та щедривок. Одночасно переведено було збірку на користь укр. інвалідів у Львові.

Далі розпочалися розваги, танці то-що, що затяглися аж до ранку.

Українська Громада в Гавані гочала дуже гарно та весело Новий рік.

Дай Боже, щоби він був останнім на вигнання.

К. А.

## В Німеччині.

— В Українськiм Науковiм Інститутi в Берліні 30 сiчня с. р. на укр. мові відбувся доклад п. М. Товта з Ужгороду на тему «Про Закарпатську Україну».

— В справі Центральної Наукової Бібліотеки по Українознавству в Німеччині. Потреба наукової інформації про Україну закордоном конечно вимагає заснування в Берліні центральної наукової бібліотеки по українознавству, яка була би для всіх доступна і була б в стані давати науковi справки тим, хто їх потребує. До Українського Наукового Інституту в Берліні весь час звертаються з запитами вчені рiжних національностей, сподiваючись, що в культурній столиці всієї середньої Європи буде найлегше дістати потрібні справки по українознавству.

Дбаючи про заснування українських відділів при поважніших закордонних бібліотеках, Інститут старється розвинути свою власну бібліотеку до таких розмірів, щоб вона могла стати такою центральною українською бібліотекою. За п'ять років свого існування Інститут зібрав поважну кількість цінних видань, так що його бібліотека в сучасному стані може служити за добру основу дальшої праці. Однак в теперішніх матеріальних відносинах не може бути й мови про те, щоб подібну бібліотеку можна було спорудити дорогою закупки.

Тому Український Науковий Інститут в Берліні звертається до українського громадянства, особливо-ж до українських бібліотек і громадських інституцій, до видавців та книгарень з гарячим закликом підтримати його роботу, жертвуючи для його бібліотеки власні біжучі видання, а з давніших публікацій ті, що їх високоповажні жертводавці зможуть для тої цілі відступити. До українських бібліотек звертаємося з проханням надсилати нам свої річні звідомлення й списи дублетів та вступити з нами в обмін дублетами.

З свого боку, ми будемо наші звідомлення та списи вимінно фснду регулярно подавати. В разі потреби Інститут перебирає на себе кошти пересилки.

При Українськiм Науковiм Інститутi в Берліні існує також загально доступна читальня, де всякий, хто цікавиться українським питанням, може ознайомитись з нашою пресою. Складаючи сердечну подяку всім редакціям і видавництвам, які присилають нам безкоштовно свої видання, просимо їх продовжити надсилання й на цей 1932 рік. Приймаючи ж під увагу, що для такої читальні дуже важним є представити українську пресу в цілому, звертаємося з проханням про безкоштовне надсилання своїх періодичних видань також і до тих редакцій, які до тепер цього не рсбили.

Інформація наукова є підставою всякої иншої, такої для нас потрібної інформаційної праці. Твердо віримо, що українське громадянство допоможе нам поставити на належну висоту наукову інформацію в країнах германської культури.

Проф. др. Зенсн Кузеля, в. р.  
Берлін, дня 21 сiчня 1932.

## Вісти з України.

Українське Телеграфне Агентство Українтаг подає такі відомості з України:

— Напруження на Україні. Не зважаючи на самі суворі репресії та масові арешти, які безпереривно переводилися на Україні у зв'язку з хлібозаготовчою кампанією, московська преса з великим занепокоєнням пише про спротив українського селянина та про зріст на Україні антисовітських настроїв.

Для вироблення нового плану по хлібозаготовкам та для перебріння всіх, зв'язаних з цим, утруднень Президія Центрального Виконавчого Комітету Совітського Союзу ще в листопаді місяці 1931-го року збільшила колегію народного комісаріята рільництва, призначивши до неї трьох нових заступників народного комісара.

Тим часом і ця реформа не поліпшила ситуації.

Рільничі кооперативи на Україні не здали й третьої частини зібраного збіжжя. Ревізія колективів виявила, що в більшості з них інвентар було поділено між селянами членами колективу, а обробка землі переводилася на принципах індивідуального господарства, то пак так само як і до переведення рільничої колективізації.

Характерно, що на чолі таких колективів усюди стояли члени комуністичної партії.

Росклад колективів на Україні прибрав такі непокоючі розміри, що совітська преса перестала містити справоздання про наслідки переведених ревізій. Виявилось, що хлібозаготівлі зустрічали такий великий спротив з боку рільничих колективів на Україні, що оголошення відомостей про це могло би, на думку совітської влади, викликати цілковиту деморалізацію навіть серед членів комуністичної партії.

З різних кінців України продовжують надходити відомості про вбивства комуністів. В Умані селянами забито делегованого для хлібозаготівель члена комуністичної партії Володимира Дідушка. Два брата Володимира Дідушка працювали в ППУ й спричинилися до розстрілу багатьох українських патріотів.

Один з братів Дідушок Василь був свого часу помішником емісара 3-го інтернаціоналу в Хінах Бородіна і був забитий хінськими націоналістами.

— Масові арешти на Україні. В Харківі, в Києві та в Одесі заарештовано коло 50-ти урядовців з совітських господарчих організацій. Офіційно обвинувачують заарештованих в апровізаційних надужиттях. Згідно з комунікатом ППУ лише в одному Харківі совітськими урядовцями було сфальшовано понад 5000 апровізаційних карток, виписаних на осіб, які давно помирали або були арештовані й вислані за межі України. Тим часом серед населення ходять уперті чутки про те, що правдивими причинами

останніх арештів були не надужиття, а розкриття нової організації українських сепаратистів. ППУ навмисно маскує правдиву причину, бо антимосковські настрої на Україні захопили собою не тільки село, але й робітництво і навіть комуністичну партію.

В зв'язку з напруженою ситуацією на Україні скликання чергової сесії центрального виконавчого комітету совітської України було по телеграфу з Москви відкладено і скликано з запізненням.

Дуже характерно тако-ж, що на відкритті сесії не було голови Ради Народніх Комісарів на Україні Чубаря. Офіційно його відсутність пояснювалася хворобою. Тим часом правдивою причиною було загострення між Харківом і Москвою.

Перед скликанням сесії Центрального виконавчого комітету совітської України було переведено раптові зміни в складі Ради Народніх Комісарів України, а саме було призначено п'ять заступників народніх комісарів — всі національності російської. Прізвища нових призначених Московських комісарів такі: Іванов, Алексєєв, Булат, Ряп і Фіялковський.

Майже одночасно було переведено реорганізацію комуністичної партії на Україні. При цьому мета цієї реорганізації: цілковите усунення комуністів української національності з керівних посад в комуністичній партії большевиків України.

Не зважаючи на протести українських комуністів, політичне бюро всесоюзної комуністичної партії, під керівництвом Сталіна, підтвердило скасування генерального секретаріату комуністичної партії большевиків України, який користався етсномними правами. Замість генерального секретаріату утворено секретаріат організаційний, голою ним завданням якого має бути нова чистка комуністичної партії на Україні і боротьба з націоналістичними і сепаратистичними течіями серед українських партійців.

Організаційний секретаріат комуністичної партії на Україні

складається з 6-ти членів, призначених політ-бюро, то-пак Московію з яких один поляк — Станіслав Косіор, чотири росіянина — Строганов, Терехов, Алексєєв, Чернявський і лише один українець Любченко, який користується цілковитим довір'ям Москові і який в сенсаційному процесі над видатними українськими вченими і політичними діячами в Харкові виступав у ролі головного прокурора. Інсценізація процесу Союзу Визволення України відбувалася при найближчій участі Любченка.

В'язниці Одеси, Київ, а особливо Харкова переповнені українцями, серед яких дуже багато емігрантів зі Східної Галичини.

Безпартійних вислано на примусові роботи. У в'язницях залишилися переважно члени комуністичної партії, при чому значна частина їх сидить більше року під арештом, не маючи жадних узаasadнених обвинувачень з боку совіських слідчих.

Доведені до розпуки в в'язні оголосили голодовий страйк.

У відповідь на це ППУ розстріляло 15 в'язнів і пригрозило, що зробить так само з усіма тими, хто не припинить страйку.

80 в'язнів відправлено в розсіяння московського ППУ, а решту розсаджено в одиночки з цілковитою ізоляцією без права отримувати будь які передачі з боку родичів, або знайомих.

Бунт українських в'язнів у Харкові викликав велике враження в колах комуністичної партії.

Репресіями, арештами та усуненням українських комуністів з відповідальних становищ на Україні Москва гадає ліквідувати сепаратистичні настрої на Україні і прискорити цілковиту централізацію СРСР.

— Арешти українських героїв, партизанів, вояків, в'язнів. На протязі останніх п'яти місяців з України вислане коло 60 тисяч українців. Вислані склалися з бувших вояків української національної армії, яка в свій час під командою Симона Петлюри билася з большевиками, з бувших

партизанів, які, отримавши амністію, припинили збройну боротьбу з совітами, а тако-ж і з тих, що 7-8, а навіть 10 років тому повернулися з еміграції на Україну й до останнього часу займали визначні становища в совітській адміністрації.

Всі, хто був в українській національній армії, брав участь в українських військових з'їздах або в Центральній Раді, при переведенню різних реєстрацій, які у большевиків переводяться часто під самими різноманітними претекстами, реєстрували в спеціальну рубрику: «петлюрівці».

В цю рубрику попали всі члени лівої течії партії соціалістів-революціонерів, як Христюк, Жуковський, Шраг та інші, які, як відомо, творили активну опозицію Симонові Петлюрі як раз за те, що він був противником совітської системи на Україні.

Не зважаючи на систематичні заяви в совітській пресі про свою лояльність і на прилюдні вимоги застосування найсуворіших кар підчас процесу над членами Союзу Визволення України, всіх членів української партії соціалістів-революціонерів заарештовано, а більшість уже й вислано з України.

Підтверджуються тако-ж відомості про арешт двох братів Мазуренків, один з яких до останнього часу був головою української філії Товариства Культурної Співпраці совітів з закордоном.

Останні масові арешти на Україні являються найліпшим доказом того, що всі протести підчас різних показових процесів на Україні, скеровані проти посаджених на лаву підсудних, були інсценізовані агентами ППУ, бо всі ті, підписи яких ще недавно друкувалися на сторінках большевицької преси під псевніми ППУ, зараз опинилися під землем в льохах того-ж самого ППУ.

— Скріплення сепаратизму серед комуністів на Україні. Централістична політика Москові, масові арешти та застосування гострих репресій навіть проти українських партійців викликали на Україні велике невдоволення

і навіть одверті виступи українських комуністів, скеровані проти Москви.

Особливо велике вражіння викликав виступ одного з найвидатніших теоретиків комунізму на Україні Річицького, який в своїй статті гостро критикує совітську політику на Україні. Кажучи, що пролетаріят на Україні складався в переважаючій більшості з напливового елемента, головним чином російського, Річицький підкреслює, що в революції 1917-го року, яка на Україні мала характер національного визволення, цей пролетаріят боронив владу Росії над Україною з метою затримання України в складі Росії на становищу її колонії.

Совітська влада, згідно з установленим шаблоном, зажадала від Річицького, аби він ці свої твердження визнав помилковими та щоби публично покаявся в своїх «помилках», надрукуювши відповідний покаятний лист на сторінках совітської преси, так само, як це не раз робили вже інші комуністи, що належали до опозиції.

Згідно з твердженням харківської газети «Комуніст», Річицький до-нині не зрікся своїх «помилку», а тому провід комуністичної партії на Україні підняв питання про виключення Річицького з партії.

— Росклад комуністичної партії на Україні. Комуністична партія на Україні перебуває в стані розкладу і великої ферментації.

Весь партійний апарат на Україні пересягнуто дснщиками, шпигунами та таємними агентами ППУ.

На підставі доносів агентів ППУ постановою центральної контрольної комісії комуністичної партії, розв'язано цілу низку партійних організацій на Україні, а провід цих організацій притягнуто до відповідальності.

Обвинувачують їх в українському сепаратизмові та в бездіяльності, яка довела до господарчого краху на Україні і зірвала плано-ву працю по хлібозаготовках.

Контрольна комісія приступила до нової чистки комуністичної партії на Україні. Таким чином шереги невдоволених на Україні знову мають поповнитися за рахунок «вичищених» партійців.

## 20-ліття Українського Пласту.

Комунікат Команди Союзу Українських Пластунів Емігрантів (Всі українські часописи ласкаво просимо передрукувати).

Святкування 20-ліття Українського Пласту відбудеться в Празі (Чехословаччина) 13 березня 1932 року. Свято уряджує Команда СУПЕ. Мета свята — кинути думкою на пройдений шлях трудів і успіхів, віддати пошану й признання першим організаторам і провідникам укр. скавтіngu, об'єднати новим зв'язком нашу пластову молодь та прихильників Укр. Пласту, щоб з'єднаними силами йти далі.

Програма свята: 1. Академія — пластовий гімн, святочні промови, привітання, національний гімн. 2. Пластові розваги та виступи. 3. Виставка: «Український Пласт дома і на чужині» — матеріяли з життя і розвитку укр. скавтіngu, як от: ріжні друки й видання, фотографії, пластові вироби, табори, змагання, мандрівки, з'їзди (Джемборі), зв'язки з чужиною й т. п. (Всі матеріяли з виставки, що їх не треба буде вертати власникам, лишається, як основа Музею Укр. Пласту на еміграції).

Команда видасть на свято односторонку «Вступай у Пласт». Ювілеві присвячено також нове число пластового органу «Молоде Життя», що виходить тепер на еміграції.

Мистецькі ювілейні значки (на збірець поштових марок) «20-ліття Українського Пласту 1911-1932», праці проф. Р. Лісовського, вийшли вже третім накладом (два попередні наклади протягом кількох місяців вичерпано цілком).

Листи, привітання, матеріали для виставки, датки на влаштування свята й на організаціїну дальшу працю Укр. Пласту, а так само замовлення на ювілейні та на всі інші видання Пласту слази на адресу:

Е. Wugowuj, Praha-Vinohrady Chodska 16.

За команду СУПЕ:

Євген Вировий — Командант.  
Данило Козіцький — реф. діяльності

Наталка Кучерявенко — за секретаріат.

## Бібліографія

— «Молоде Життя», журнал Українського Пласту. Видас Союз Українських Пластунів Емігрантів. Голов. редактор: доц. О. Бочковський, відповідална редакторка М. Готлібова. Адреса адміністрації: Е. Wugowuj, Praha XII, Chodska 16, Czechoslovakia. Ч. 2, січень 1932. Зміст: 1. Т. Г. Масарик про скавтинг. 2. У 20-тіліття Українського Пласту, Черний Вуж. 3. 20-тіліття Українського Пласту, комунікат Команди Союзу Українських Пластунів Емігрантів. 4. Крокодил з-над Полтви. 5. «Пралісом Поліським землі Древлянської», Всеволод Лясиченко. 6. 1911-1931. Д. Козіцький. 7. Самостійна Україна та її державний герб. Пластунка. 8. Перші поштові марки України. Нат. К. 9. Ювілейні марки Українського Пласту, Нат. К. 10. Український Пласт на еміграції (звідомлення), К. Подільський. 11. Наша участь на 1 З'їзді Слов'янських Скавтів, К. Подільський. 12. Виставка з нагоди Слов'янського Джемборі. 13. На що нам треба звернути увагу! Козак Нитка. 14. III. Загальний З'їзд Союзу Українських Пластунів Емігрантів, Волошка. 15. З життя Пластового Кошу в Ржевниціях, Мазепинець. 16. «Пластприят» в Ржевниціях. 17. В річницю розв'язання Українського Пластового Уладу, Моріц. 18. Хрснака. 19. Пластове постачання.

Ілюстрації: 1. Т. Г. Масарик говорить до скавтів. 2. Наш прапор на Джемборі 1931. 3. Пражсь-

ке громадянство вітає Український Пласт. 4. Українські та югослов'янські пластуни. 5. Український державний герб. 6. — 10. Перші поштові марки України. 11. Ювілейна марка Українського Пласту. 12. Маніфестаційний похід Українського Пласту Прагою. 13. Українські пластуни в поході Прагою. 14. Українські пластуни в гостях у англійському таборі. 15. Українські пластуни танцюють в англійському таборі. 16. Гуцульська колиба Українського Пласту Закарпаття. 17. Український Пласт вітає шефа Міжнародного Скавтського Бюра, п. Г. Мартіна. 18. В. Статник, наша найліпша змагунка у плаванню на Джемборі.

Ціна одного числа для членів СУПЕ в ЧСР кч. 3.— закордоном з пересилкою кч. 4.—, для нечленів кч. 5.—, в Америці для всіх 0.20 дол.

\* \* \*

«Antieuropa». Rassegna Internazionale. Numero di Ottobre-Novembre 1931.

Містить на французькій мові статт. п. Вернигори на тему «Українська Проблема». Стаття уявляє з себе деякий інтерес для чужинців і де-що дає, поби обмежується викладом історичних фактів. Не можна того самого сказати про, так мовити, резолютивну частину статті, що займається викладом теорії міжнародної політики т. зв. «українських націоналістів». Ця остання уявляє собою чисту фантастику, якої напевне не зрозуміють ні свої, ні чужі, навіть за допомогою такого підручника, як «Розбудова Нації».

\* \* \*

— Bulletin d'Informations Ukrainiennes No 11 (12. I. 1932). Genève.

Містить кілька статей політичного і історичного змісту, що могли б бути цікавими, як би обмеженими лише інформацією. Але «Bulletin» є органом українських «націоналістів», а тому агітація там переважає, як завжди, інформацію.



— «Розбудова Нації» ч. 11-12 (листопад-грудень 1931 р.). Містить кінець статті інж. Д. Андрієвського на тему «Українська справа на міжнародній шахівниці», яка являється справжньою збіркою тих помилок, які наші «націоналісти» сяккуються представити як справжню систему української міжнародної політики. Крім згаданої статті, чергова книжка «Розбудови Нації» дає ще кілька статей на інші теми і хрестіку Є. Онацького — «На міжнародні теми». Ця збірка зводиться до полеміки з «Тризубом» та його співробітниками.

\* \* \*

— 3-5 Лекції Загального курсу військового вишколу ген. М. Капустянського.

Трактують про «Хемичну та бактеріологічну війну», «Танки» і «Гармату». Спеціальна військова преса цінності їх ще не обговорила, але треба думати, що присуд їй буде прихильним, бо популяризація військового знання є річчю необхідною для нас у великій мірі.

\* \* \*

— «La France Combattante» 3. XII. 31.

Містить статтю п. Шарля Тійяна під назвою «Україна, Кавказ і Туркестан хочуть незалежності». Стаття дуже інтересна; різко висловлюється за поховання ідеї єдиної неділимой Росії і за рішуче підтримання Францією народів, що хочуть звільнитися з московської неволі.

\* \* \*

— Віталій Юрченко.  
«З Соловецького пек-

ла на волю» (з записок втікача).

«Червона Калина» випустила 3-ій том кривавої книги. Він є достойним продовженням двох попередніх. Вже навіть чужинецькі видавництва зацікавилися цим видатним по змістові і по формі переказом страждань українського народу. «Записки Втікача» заслуговують на саме широке розповсюдження серед читаючої української публіки і на повне використання як їхньої літературної, так і агітаційної цінности.

\* \* \*

— «Книголюб» кн. II. Річник V. 1931 р. Прага.

Містить статтю про бібліографічну діяльність о. Є. Січинського, дуже цікаву статтю про «Бібліотечну справу на Україні від 1917 р.» проф. Сіропелка то-що.

\* \* \*

— Die Voelkerbrücke. ч. 10 з 24. XII. 31. Відень.

Містить статтю про жертви під Базаром, про 50-ліття «Рідної Школи» і інші статті інформаційного і агітаційного значіння.

\* \* \*

— «Prométhée» — ч. 61 за грудень 1931 р. Париж.

В числі інших статей містить уривок з мемуарів проф. О. Шульгина, що готуються до друку і мають вийти під назвою «Національна революція на Україні».

\* \* \*

— «Дзвони» ч. 9 за грудень 1931 р. Львів.

Містить продовження статті «Українська дипломатія і держави Антанти в році 1919» і інший літературний і хронікальний матеріал.

## Зміст.

Париж, неділя, 7 лютого 1932 року — ст. 1. Лесн Василевський — ст. 2. З. М. Український пласт — ст. 4. Глід Ляховецький. Українське громадянство і його культурно-просвітня праця в Болгарії — ст. 5. В. С. З життя й політики — ст. 7. Observer. З міжнародного життя — ст. 10. З широкого світу — ст. 12. Хроніка. З Великої України — ст. 14. З життя української еміграції: У Франції — ст. 14. У Польщі — ст. 17. В Румунії — ст. 18. В Німеччині — ст. 20. Двадцятиліття українського пласту — ст. 23. Бібліографія — ст. 24.

## Національне значіння Української Господарської Академії.

Минає вже десять років, як в Чехословаччині існує українська висока технічна школа. Заснована емігрантами на чужині, з чужою допомогою, вона випустила вже по-над 500 інженерів різного фаху, майбутніх будівничих народного добробуту, творців української культури.

Наближається десятилітній ювілей Української Господарської Академії і цей ювілей, можливо, буде відсвятковано... припиненням її чинности за браком коштів на її утримання. Криза. Скорочення бюджетів по міністерствах. Ліквідація емігрантських установ... Можливо, що й Академії загрожувє ліквідація. В усякому разі Академія стоїть перед неможливістю зробити новий прийом студентів, з огляду на певність фінансового становища. А з краю надходять листи від молодих людей, що хотіли б учиться в Академії, що запитують, коли ж, нарешті, буде оголошено новий прийом.

Згадуються слова нашого прихильника, чехословацького міністра д-ра Гірси, сказані нам кілька років назад: «Тепер український нарід повинен показати, що він цінить Академію і дорожить нею».

Дійсно, сорокоміліоновий український нарід міг би й сам без чужої допомоги, утримувати кілька високих шкіл. Колись російський письменник М. Горький сам, лише на свої кошти, на своїй літературний заробіток, утримував школу російських революціонерів на острові Кипрі.

Більше як 200 книг видала Українська Господарська Академія, — все це праця її професорського персоналу. Треба було бути на виставках в Празі, щоби бачити, чути, яке вражіння робив на всіх станок Української Господарської Академії! З великим зацікавленням оглядали його всі: і чехи, і німці, росіяне й поляки, югослов'яне, фінляндці і інші. Всі висловлювали здивовання. Особливо велике вражіння робили виставлені книжки. Побачивши, як один пан уважно розглядає наші книжки, один з українців підійшов до нього і сказав: «Це все — праця професорів нашої Академії, переведена за час перебування в Подєбрадах». — «Величезна праця», — відповів він і представився, як професор празької політехніки. І взагалі чужинці в розмовах признавали, що «в Подєбрадах надзвичайно серйозна праця». Треба було чути, як на виставці вражені росіяне говорили між собою: «Так вони вже тепер не потребують наших книжок».

Не треба забувати, що ще недавно або про нас зовсім не чули, або знали про нас лише те, що говорилося нашими ворогами. Навіть мова наша вважалася простонародною; багато видатних людей було переконано, що на цій мові не можна написати наукової книжки.

Самий факт існування Української Господарської Академії має величезне політичне значіння. Один німецький політик в розмові з українським міністром в 1920 р. зауважив: «Так, український нарід великий і здібний. В ньому почувасть велика сила, але сила деструктивна. Досі ви не зробили нічого конструктивного». Німцєві не було діла до того, чому ми не могли провадити конструктивної роботи, — він зазначав лише факт, який політичні діячі клали в основу оцінки наших сил, на якому вони будували своє відношення до нас. Ще Турґенєв писав, що «український національний рух не має жадних перспектив, бо у них не має інтелігенції». Та хіба й ми самі підчас революції й творення власної державности не відчували постійно недостачу власних інженерів, правників, фаховців військових... Хіба ми не були змушені задовольнятися працює фаховців, чужих нам національно, здебільшого навіть ворожих ідеї ук-

раїнської державности? Якої ж конструктивної роботи можна було чекати від них?!

Українська Господарська Академія своєю працею показала світові, що ми здатні до конструктивної праці: це перший випадок в історії, що еміграція створила високу технічну школу з трьома факультетами, з сьомома фаховими відділами. З кшстами дуже малими обуродовано наукові кабінети й лабораторії, зібрано велику фахову бібліотеку, колекції та збірники. В перший же рік почалося правильне навчання. На організацію кшшких високих шкіл затрачувалося в десять раз більше кшштів і підгтовсвча праця провадилася по кільки років. Проте, всі, хто оглядав Академію, визнали, що організована всна добре, а інженери, яких всна випустила, вже встигли на праці показати себе дуже добрими фахівцями, підготовленими і теоретично, і практично.

Тепер черга за українським громадянством викснати свій національний обов'язок, не дати передчасно загинути цій такій важливій для нас установі і не дати можливості ворогам казати: «українці не в стані утворити щось стале, щось певне».

Недавно заклалося в Празі (Чехословаччина) Товариство Прихильників Української Господарської Академії. Ксжен свідомий українець повинен стати його членом, жертводавцем. Ксжен повинен регулярно уділяти із свого заробітку якусь невелику частину і вносити її в товариство, як це роблять, наприклад, жиуди. Як що національні сіоністичні жидівські фонди розпоряджають мільйонами доларів, то це завдяки не тільки жертвам заможних одиниць, а постійним внескам широких мас, сильних не капіталом, а національною свідомістю. Ми повинні також довести, що й нашої національної свідомості вистачить не лише на красні патріотичні фрази, але і на серйозне конструктивне національне діло!

Січень, 1932 р.

Управа Товариства Прихильників  
Української Господарської Академії.

---

*Вписуйтеся членами до Товариства Прихильників Української Господарської Академії!*

*Заохочуйте ваших знайомих вписуватися членами до Товариства Прихильників Української Господарської Академії!*

*Дбайте, щоб ваша Просвіта, ваш кооператив і інші товариства вступали членами до Товариства Прихильників Української Господарської Академії!*

*Не відкладайте внесення членських вкладок!*

*Закладайте Комітети підтримки Української Господарської Академії!*

*Будуйте своїми силами свою національну політехніку!*

---

Статут Товариства Прихильників У. Г. А. та брошуру про характер і чинність Академії кожному, хто бажає, Управа Товариства висилає безплатно.

Адреса: Spolecnost pratel Ukrajinske hospodarske akademie, Praha-Dejvice, 1506. T s c h e c o s l o v a q u i e .

Гроші посилати на конто Е. WYROWYJ, Zivnostenska banka, Praha, або на конто Е. ВИРОВИЙ, Земельний Банк Гіпотечний, Львів.

У Франції: S. Necaј, Chèque postal 152825, Paris.

---

---

Проф. др. І. Мірчук листом до редакції «Трибуна» з 21. І. 1932 р. просить нас умістити нижче поданий звіт з діяльності «Бюра для розсилки книжок» при Українськiм Науковiм Інститутi в Берліні.

---

## **Бюра для розсилки книжок при Українськiм Науковiм Інститутi в Берліні.**

Хоч від початків нашої визвольної боротьби українськiй загал почав розуміти вагу інформації закордону про українське питання, то все ж таки до нині під інформацією у нас розумілося, звичайно, ознайомлення чужинців з нашим сучасним політичним станом і нашими політичними стремліннями. Така інформація є одначе недостаточна і не має виглядів на повний успіх, як що не переведемо глибшої, аполітичної інформативної праці для ознайомлення чужинців з нашим загальним культурним станом, нашою історією й духовою творчістю. Як раз ця ділянка культурної роботи у нас з часів визвольної боротьби занедбана може навіть гірше, ніж було перед тим. Досить оглянути наукові бібліотеки на Заході, щоб в тім переконатись: коли старі українськi науковi праці, що друкувались в російськiх чи польськiх виданнях, ще часто можна подекуди знайти, то нових українськiх видань до останнього часу майже зовсім не було. Сталося так тому, що наукові бібліотеки дістають чужомовну літературу головно дорогою виміни, а в наших післявоєнних обставинах систематичною виміною займатись було трудно.

Щоб хоч трохи заповнити цю велику прогалину, заснував Українськiй Науковий Інститут в Берліні в червні минулого року «Бюра для розсилки книжок», яке поставило собі за ціль утворення українськiх відділів при важнiйших наукових бібліотеках Німеччини та в деяких інших країнах. Не маючи на цю роботу ніяких спеціальних фондів, «Бюра» мусіло спертись на жертвенності українськiх інституцій, а рівно ж українськiх видавців і книгарів, — і воно не помилилося: за сім місяців свого існування йому пошастило з пожертв та з закупна кількох ліквідаційних решток по дешевій ціні зібрати 10.707 томів книжок 143 різних назв. З них 3.900 томів вже розіслано до західних бібліотек та інституцій, спис яких подаємо нижче. Наша праця знайшла в чужих заінтересованих колах дуже милий відгук, бо при теперішнім стані не можна сподіватись, щоб закордонні бібліотеки могли придбати українську літературу иншою дорогою. З численних подяк і дописів ми набрали переконання, що наша праця йде назустріч дуже пекучій потребі і що її за всяку ціну треба продовжувати, бо її занедбаня передасть справу інформації Заходу про українське питання в руки ворожих нам чинників, які, бувши в лiпшiм матеріальнім стані, наповнюють чужі бібліотеки своєю даровою науковою літературою.

Висловлюючи високошановним жертводавцям, спис яких подасмо нижче,ширу подяку за підтримку нашої праці, ми маємо надію, що українське громадянство не відмовить нам своєї помочі й надалі. Просимо всі українськi видавництва, книгарні й приватні осіб, що мають в своїм розпорядженні українськi книжки, уділити їх часть для нашого «Бюра»—або безкоштовно, або у виміну на ті видання, що ми їх маємо забагато (кошти пересилки ми в разі потреби переймаємо на себе). Особливо ж до українськiх наукових і инших громадськiх інституцій адресуємо гаряче прохан-

ня—надіслати нам по певній скількості кожного свого видання, оскільки вони не розсилають їх у власнім заряді до перечислених нижче бібліотек. Бо ж в нашій інтересі є, щоб світ знав про нашу культурну працю. Та й приватнім власникам більших книжкових запасів варт було б поміркувати, чи не зробить українська книжка більше в їх приватнім інтересі, — розуміється, на дальшу мету, — стоячи до послуг західній публіці, що цікавиться питанням Сходу і творить таким способом кадри нових інтересентів для української книжкової продукції, аніж коли книжка довгі роки буде тліти в пивниці без надії на скорого купця.

Проф. д-р І. Мірчук.

Книжкові посилки від «Бюра для розсилки книжок» при Українсьім Науковім Інституті в Берліні одержали:

1. Abtei zu St. Joseph in Coesfeld, Westfalen. 2. Akademie des Wissenschaften in Göteborg. 3. Bibliothek der Landwirtschaftlichen Hochschule in Berlin. 4. British Museum in London. 5. Cercle d'Études ukrainiennes, Paris. 6. Deutsche Gesellschaft für slavische Forschung in Prag. 7. Deutsches Institut für Auslandskunde in Münster. 8. High School of slavonic Studies, London. 9. Institut d'études slaves, Genf. 10. Institut d'études slaves, Paris. 11. Instituto per l'Europa Orientale, Rom. 12. Osteuropa-Institut in Breslau. 13. Osteuropäisches Seminar in Hamburg. 14. Preussische Staatsbibliothek, Berlin. 15. Seminar für orientalische Sprachen in Berlin. 16. Seminar für osteuropäische Geschichte, Berlin. 17. Seminar für slavische Philologie in Wien. 18. Slavisches Institut in Berlin. 19. Slavisches Institut in Leipzig. 20. Slavisches Seminar in München. 21. Slavisches Institut in Münster. 22. Slavisches Institut in Prag. 23. Smithonian Institution, Philadelphia. 24. Staatsarchiv in Danzig. 25. Staats- und Universitätsbibliothek in Breslau. 26. Staats und Universitätsbibliothek in Königsberg. 27. Universitätsbibliothek in Berlin. 28. Universitätsbibliothek in Lund. 29. Universitätsbibliothek in Helsingfors. 30. Universitätsbibliothek in Kaunas. 31. Universität in Saskachenvan (Prof. Dr. Simpson). 32. Württembergische Landesbibliothek, Stuttgart.

Спис жертводавців «Бюра для розсилки книжок» при Українсьім Науковім Інституті в Берліні:

1. Др. М. Антонович, 2. Богословське Наукове Товариство у Львові, 3. О. др. П. Вергун, 4. Видавництво «Червона Калина» у Львові, 5. Видавництво Чина Св. В. В. в Жовкві, 6. Прелат др. Вінкен в Берліні, 7. Е. Вировий в Празі, 8. «Добрий Пастир» в Станиславові, 9. Проф. Д. Дорошенко, 10. др. І. Драбатовий, 11. О. Еваленко в Берліні, 12. Т. Королів в Берліні, 13. Проф. Др. З. Кузеля, 14. Харитон Лебідь-Юрчик в Луцьку, 15. Німецький Інститут для вивчення закордону в Мюнстері, 16. Музей визвольної боротьби України в Празі, 17. Українське Бюро в Лондоні, 18. Український Високий Педагогічний Інститут в Празі, 19. Українське Історико-Філологічне Товариство в Празі, 20. Українське Технічне Товариство у Львові, 21. Український Університет в Празі, 22. Др. Осип Цюпка в Богуміні, 23. Українська Господарча Академія в Подєбрадах.

## Духовний Концерт Українського Хору.

В середині місяця лютого с. р. в Українській Православній Церкві (96, Бульвар Огюст Блянкі, Париж 13) має відбутися духовний концерт церковних співів, колядок та спеціальних творів новіших композиторів Української Автокефальної Церкви.

Співатиме мішаний хор, складений з ліпших співочих сил української колонії в Парижі під орудою п. Ол. Чехівського.

Про точну дату концерту буде зокрема повідомлено.

Квитки можна набувати підчас час богослуження 7-го та 14-го лютого у скарбника парафії п. Наглюка.

---

---

# ПЛАСТОВЕ ПОСТАЧАННЯ

Союз Українських Пластунів Емігрантів постачає українським пластунам закордоном українські пластові книжки та річі, що їх часом тяжко дістати на чужині. Поки-що можна набути (ціни включно пересилки):

	Дол.
1. Ювілейні наліпки 20-ліття Укр. Пласту, третє видання в двох барвах, жовтій та блакитній: 1 аркуш — 40 наліпок	0.20
3 аркуші — 120 штук.	0.50
2. Др. О. Тисовський. «Життя в Пласті» . . . . .	0.50
3. П. Ісаїв. «Пластові приписи та розпорядки»	0.20
4. Ю. Пеленський. «Пластовий гурток»	0.15
5. Річинський. «До щастя, слави і свободи» . . . . .	0.15
6. Ч. 7. «Молоде Життя» (останнє, що вийшло в краю) . . . . .	0.20
7. Ч. 1. «Молоде Життя» (перше на еміграції) . . . . .	0.20
Ч. 2. «Молоде Життя» січень 1932, багато ілюстроване . . .	0.20
8. «Пластовий Шлях», чч. 2, 3 (в обмеженім числі) . . . . .	0.15
9. «Студентський Вісник» з додатком «Пластова Трибуна» чч. 1, 2, 3, 4 по . . . . .	0.15
10. Е. Жарський. «Основи спортивного тренінгу» . . . . .	0.05
11. Одноднівка «Гей гоп, Гей-руп!», вид. пл. кур. «Бурлаки» . . .	0.10
12. «Вісти СУПЕ» чч. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 (виходить що-місяця) . . .	0.03
13. Фотографії Загального З'їзду СУПЕ 22. XI. 1931	0.10
14. Малі та середні українські пластові відзнаки по . . . . .	0.10
15. Перші поштові марки України: серія з 5-ти штук, компл. . . .	0.05
100 серій	2.00

Адреса для замовлень:

D. Kozickyj.  
Albertov, Studentsky Domov.  
Praha II. Czechoslovakia.



## Українським дітям - Рідне Військо

Великий аркуш бристольського картону в фарбах, що представляє піхоту, кінноту, гармати то-що — армі УНР з 1920 р.

**Постаті козаків до витинання  
робот» маляра-баталіста Л. Перфецького**

Видання — «Тризуба». Найкращий подарунок нашим дітям.

Добра розвага — малим, дорослим — гарна озлоба до хати.

Ціна аркушу — 2 фр. (пересилка у Франці — 15 с. за кордон — 30 с.).

При гуртовім замовленню значна книжка. Замовляти в адміністрації  
«Тризуба» 42, rue Denfert-Rochereau, Paris 5-e.



# SAUCISSONS

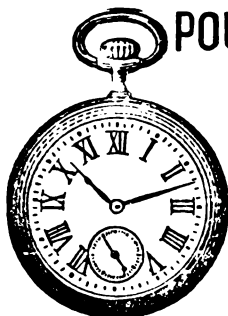
Pur porc sec garanti.	25	fr. le kg.
Porc et bœuf sec Arles	16	--
Porc et bœuf étuvé.	10	--
Saucisse fraîche pur porc	13	--
Pâté de foie et frittons <small>cuits au four</small>	12	--

*Marchandise expédiée en colis postal 4 et 9 kilos  
franco port et emballage toute gare tous les jours*

**Mandat, Remboursement, Crédit après références**

Écrire : **TUDOR, Salaisons, BRIVE (Corrèze)**





**POUR 8 Frs. NOUS LIVRONS**

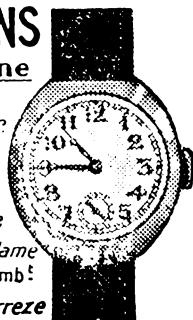
**une montre et chaîne  
ou bracelet parfaite**

homme, dame, à remontoir  
mouvement très solide  
soigneusement réglé 36 h.

**chronomètre** garantie  
6 ans. Stalior, argent. Même

prix bracelet homme ou dame  
lumineux choix. Envoi contre remb<sup>t</sup>

**DORAT à BRIVE. Corrèze**



## MOUTONS ET BREBIS

Nous pouvons vous expédier immédiatement des agneaux, agnelles, bœufs, brebis, moutons, genre berrichon, lauraguais, quercynois, ayant actuellement 2 à 3 kgs de laine. Nous garantissons tous ces animaux de 1<sup>re</sup> qualité, sains et de bonne venue, bêtes rustiques pouvant rester dehors par tous les temps.

EXPÉDITION FRANCO PORT ET EMBALLAGE POUR TOUTE GARE

Agneaux petits 3 mois, sevrés, qui mangent bien..	90 fr.
Agneaux ou Agnelles 3 à 4 m sevrés soignes et vigoureux..	100 fr.
Agneaux ou Agnelles 4 à 5 mois, 20 kg. environ..	150 fr.
Agneaux ou Agnelles 8 à 9 mois, 28 kg. environ..	180 fr.
Moutons ou Brebis 10 à 12 mois, 35 kg. environ..	190 fr.
Brebis 13 à 14 m., 40 kg. env., pouvant être mère..	220 fr.
Brebis avec son agneau.....	300 fr.
Brebis avec deux agneaux (doubles).....	400 fr.

PÉTITS PORCS D'ÉLEVAGE DISPONIBLES TOUTE L'ANNÉE  
Indiquez-nous lisiblement à la commande votre adresse et gare destinataire

**CRÉMON Elie, BRIVE (Corrèze)**

ENVOI FRANCO PORT ET EMBALLAGE POUR TOUTE GARE GRAND RESEAU  
**Porcs pesant 100 kilos à 7 mois et 200 kilos à 10 mois**

# PORCS

<b>PORCS</b> de 58 jours env.	80 fr. fca
<b>PORCS</b> de 2 mois env.	90 --
<b>PORCS</b> de 2 mois 1/2, 18 k env.	106 --
<b>PORCS</b> de 3 mois 22 k. env.	130 --
<b>PORCS</b> de 3 mois 1/2, 26 k env	160 --
<b>PORCS</b> de 3 à 4 mois, 31 k. env	190 --

Croisements sélectionnés anglais et croisés  
Femelles. Elevés à leur domicile à la production, supprimez l'intermédiaire  
Je expédie immédiatement les commandes par caisse de  
2, 3, 4, 5, 6, 8, 10 porcs, franco dans toutes gares de France  
ne pas payer l'emballage, l'impôt et responsabilité de route à ma charge

Mâles et Femelles pour reproduction sur demande  
Assurance gratuite 6 mois contre la mortalité

Adresse: **CRÉMON Elie Domaine d'Imbert, BRIVE (Corrèze)**

Редакция і адміністрація: 42, rue Dœufert-Rochereau, Paris-V<sup>e</sup>  
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.  
Редагус — Комітет. Адміністратор: Іл. Юсєню

Le Gérant: M-me Perdrizet.